

BUDAPEST XIV. KERÜLETI
JÓKAI MÓR ÁLTALÁNOS ISKOLA

1145 Budapest, Erzsébet királyné útja 35-37.

www.jokailapja.hu

Pedagógiai Program

Helyi tanterv

Budapest XIV. Kerületi Jókai Mór Általános Iskola

Készült a Nat 2020 alapján kiadott kerettantervek
alapján

Budapest, 2024. július

Tartalom

ALSÓ TAGOZAT	3
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	4
MATEMATIKA	80
KÖRNYEZETISMERET	169
DIGITÁLIS TECHNOLÓGIA.....	205
ÉNEK-ZENE.....	219
ETIKA	244
TECHNIKA ÉS TERVEZÉS	272
VIZUÁLIS KULTÚRA.....	295
TESTNEVELÉS.....	325

ALSÓ TAGOZAT

Magyar nyelv és irodalom

1-4. évfolyam

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk, a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.

Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.

Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.

Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.

Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.

Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.

Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában. A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszámát minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

a) A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

b) A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdheti meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjék. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezőkészségüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkoznak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

1. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználatuk nagyon eltérő. Ennek az évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első tanév első feléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.

Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.

Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

Az első megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolással, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az *írás, helyesírás* tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

1. évfolyam

Az 1. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 288 óra

BESZÉD ÉS OLVASÁS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.
3. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betű- tanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.
4. Népmesék, műmesék

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Két kecske találkozott a pallón; Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek)

A törzssanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A galamb, a réce meg a lúd; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; A kismalac és a farkasok (Arany László); 5. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzssanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Ballag már; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapi; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este;

6. Helyem a közösségben – család, iskola
--

TÖRZSANYAG

Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A törzssanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet);

7. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

TÖRZSANYAG

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor;

Weöres Sándor: Száncengő; Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka;

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák;

8. Állatok, növények, emberek

TÖRZSANYAG

Ismerettartalmú szövegek az Állatok, növények, emberek témakörben.

évfolyam	1. évfolyam
heti óraszám	8 óra
évi óraszám	288 óra

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
BESZÉD ÉS OLVASÁS	
Beszéd és kommunikáció	15
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	66
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	64
Népmesék, műmesék	7
Versek, népköltészeti alkotások	5
Helyem a közösségben – család, iskola	4
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	4
Állatok, növények, emberek	4
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS	
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	42
Írás jelrendszere	38
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	23
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	2
Kisbetű – nagybetű	4
A magyar ábécé – a betűrend	2
Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe	8
Összes óraszám:	288

BESZÉD ÉS OLVASÁS

Témakör: Beszéd és kommunikáció

ÓRASZÁM: 15 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;

részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés,érés, megszólítás, kérdés, élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

beszédlégzése és artikulációja megfelelő;

figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;

a szavakat hangokra, szótagokra bontja;

a hangokból, szótagokból szavakat épít;

a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;

részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;

bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Beszédfejlesztés: beszédlégzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó,

Ritmusérzék-fejlesztés

Hangok, szótagok analízise, szintézise

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Beszédészlelés, beszédértés

Kifejező, érthető beszéd

Helyesejtés kialakítása

Nem nyelvi jelek használata

Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok

Párbeszéd, szituációs játékok

Fogalmak

helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték

Témakör: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

óraszám: 66 óra

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő egy félév.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát

érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;

képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;

részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;

megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;

szavakat hangokra, szótagokra bont;

hangokból, szótagokból szavakat épít

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése

Szókinccs gyarapítása

Szókinccs aktivizálása

Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése

Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése

Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése

Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Betű-hang azonosítás

Szótagolás

Olvasástechnika fejlesztése

Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókinccsbe

A-szóbeli és kifejezőkészség fejlesztése

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

Témakör: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

ÓRASZÁM: 64 óra

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő egy tanév.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;

érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobbal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;
szavakat hangokra, szótagokra bont;
hangokból, szótagokból szavakat épít;
biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi nevelés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése

Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése

Szókincs gyarapítása

Szókincs aktivizálása

Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése

Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése

Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése

Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Betű-hang azonosítás

Összeolvasási képesség fejlesztése

Szótagolás

Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés

Olvasástechnika fejlesztése

Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése

Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe

A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi

Fogalmak

hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

Témakör: Népmesék, műmesék

óraszám: 7óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
különbséget tesz a mesés és valószínű történetek között;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi nevelés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Szótagoló olvasás

Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése

Események helyszíne, ideje, sorrendje

A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Fogalmak

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Bábszínház, színházlátogatás

Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások

ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;

érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;

megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;

segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel;

a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);

a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;

segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;

különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;

megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Ritmuserőztetés fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szótagoló olvasás

Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.

Belső képalkotás

Ritmuserőztetés

Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával

Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel

A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén

Magánhangzók, mássalhangzók

Fogalmak

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal

Javasolt tevékenységek:

Bábszínház-, színházlátogatás

Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola

ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;

képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;

részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;

megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;

mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;

felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;

képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;

megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Beszédkésztség fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Időben való tájékozódás fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szótagoló olvasás

Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig

Szövegértő olvasás fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Empatikus képesség fejlesztése

A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Olvasási stratégiák: jóslás, keresés

Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek

Fogalmak

iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

részvétel családi napon, idők napján, hasonló események szervezése

Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

ÓRASZÁM: 4óra

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;

életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;

megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;

részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;

élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;

feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Szótagoló olvasás

Az olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink

Magyar hagyományok tisztelete

Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk

keresztény/keresztényen ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd

nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről

Lakóhely hagyományainak megismerése

Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák

Fogalmak

keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon

Témakör: Állatok, növények, emberek

ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszere és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;

tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;

különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;

képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;

érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértés fejlesztése

Beszédfejlesztés

Érzelmi fejlesztés

Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése

Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)

Lényegkiemelés képessége

Szövegben való tájékozódás fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Belső képalkotás

Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával

Fogalmak

ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása

ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS

Témakör: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése

ÓRASZÁM: 42 óra

Ez a tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A megvalósításhoz szükséges idő egy félév.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre
- gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban; tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése

Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése

Testséma, nagymozgások fejlesztése

Tapintás, érzékelés fejlesztése

Finommotorika fejlesztése

Síkbeli tájékozódás fejlesztése

Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben

Helyes ceruzafogás kialakítása

Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása

Írástechnika fejlesztése

Lendületes vonalvezetés

Betűelemek

Fogalmak

betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

Témakör: Írás jelrendszere

ÓRASZÁM: 38 óra

A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;

saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;

írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése

Tapintás, érzékelés fejlesztése

Finommotorika fejlesztése

Síkbeli tájékozódás fejlesztése

Helyes ceruzafogás kialakítása

Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása

Írástechnika fejlesztése

Írott kis betűk alakítása, kapcsolása

Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése

Betű- és hangazonosítás

Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése

Magyar ábécé írott kisbetűi és kapcsolásaik

3-4 szóból álló mondatok írása

Fogalmak

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

Témakör: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó

ÓRASZÁM: 23 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;

törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;

érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;

feladatvégzés során társaival együtt működjék;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése

Fonémahallás fejlesztése

Vizuális memória fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)

Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése

Helyesírási készség fejlesztése

Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban

A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;

Aktív szókincs fejlesztése

Legalább 20 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása

4-5 szóból álló mondat leírása

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

ÓRASZÁM: 2 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;

a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;

megadott szempontok alapján szóban mondatokat alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;

a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Ösztönös nyelvtudás formálása

Nyelvi tudatosság fejlesztése

Önellenőrzés, hibajavítás képessége

Hibajavítás szöveg minta alapján

Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése

Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek
Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

Fogalmak

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Témakör: Kisbetű – nagybetű

ÓRASZÁM: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

biztosan ismeri a kis- betűs ábécét

felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás

Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással

Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése

Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján

Élőlény, tárgy neve

Fogalmak

kisbetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, saját név, önellenőrzés, hibajavítás

Témakör: A magyar ábécé – a betűrend

ÓRASZÁM: 2 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;

érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;

ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;

biztosan ismeri és használja a kisbetűs ábécét

feladatvégzés során társaival együttműködik;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése

Fonémahallás fejlesztése

Vizuális memória fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)

Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
Helyesírási készség fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
A nyomtatott és írott magyar ábécé betűi

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Könyvtárlátogatás

Témakör: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe

ÓRASZÁM: 8 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Fonémahallás fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)

Szókincsfejlesztés

Artikuláció fejlesztése

Beszédfejlesztés

Helyesírási készség fejlesztése

Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

Fogalmak

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználatára nagyon eltérő. A második évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első két évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolással, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az *írás, helyesírás* tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

évfolyam	2. évfolyam
heti óraszám	8 óra
évi óraszám	288 óra

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óra-szám
	2.évf.
BESZÉD ÉS OLVASÁS	
Beszéd és kommunikáció	15
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	16
Népmesék, műmesék	33
Versek, népköltészeti alkotások	23
Helyem a közösségben – család, iskola	14
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	21
Állatok, növények, emberek	20
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS	
Írás jelrendszere	33
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	30
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	21
Kisbetű – nagybetű	20
A magyar ábécé – a betűrend	16
Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe	24
Összes óraszám:	288

BESZÉD ÉS OLVASÁS
1. Beszéd és kommunikáció
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.
2. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betű- tanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.

3. Népmesék, műmesék

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese);

A törzanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelőbbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kiscsömböc; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni

4. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; (A vastag betűs művek memoriterek.)

A törzanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapi; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty

5. Helyem a közösségben – család, iskola

TÖRZSANYAG

Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél, valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A törzanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet); Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

6. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

TÖRZSANYAG

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; **Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra** /részlet/; Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; **Weöres Sándor: Száncsengő;** Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memorittek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág

7. Állatok, növények, emberek

TÖRZSANYAG

Ismerettartalmú szövegek az Állatok, növények, emberek témakörben.

BESZÉD ÉS OLVASÁS

1.Témakör: Beszéd és kommunikáció

ÓRASZÁM: 15 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;

részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés,

élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

beszédlégzése és artikulációja megfelelő;
figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;
a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
a hangokból, szótagokból szavakat épít;
a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
rész vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Beszédfejlesztés: beszédlégzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó,

Ritmusérzék-fejlesztés

Hangok, szótagok analízise, szintézise

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Beszédészlelés, beszédértés

Kifejező, érthető beszéd

Helyesejtés kialakítása

Nem nyelvi jelek használata

Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok

Párbeszéd, szituációs játékok

Fogalmak

helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték

2.Témakör: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

ÓRASZÁM: 16 óra

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő egy tanév.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;

érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

rész vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobbal-
bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;

megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;

szavakat hangokra, szótagokra bont;

hangokból, szótagokból szavakat épít;

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi nevelés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése

Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése

Szókincs gyarapítása

Szókincs aktivizálása

Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése

Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése

Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése

Szótagolás

Olvasástechnika fejlesztése

Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe

A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi.

Fogalmak

hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

3.Témakör: Népmesék, műmesék

óraszám: 33 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;

alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;

részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;

a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi nevelés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése

Események helyszíne, ideje, sorrendje

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Olvasási stratégiák: jóslás, keresés

Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.

Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok

A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Fogalmak

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Bábszínház, színházlátogatás

Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése

4.Témakör: Versek, népköltészeti alkotások

ÓRASZÁM: 23óra

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;

élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;

érzékel és átéli a vers ritmusát és hangulatát

felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel;
a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
segítséggel, majd önállóan szövegűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;
különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;
megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Ritmusérzék fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.

Belső képalkotás

Ritmusélmény

Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával

Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel

A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén

Magánhangzók, mássalhangzók

Fogalmak

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Javasolt tevékenységek:

Bábszínház-, színházlátogatás

Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

5. Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola

ÓRASZÁM: 14 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;

képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
 felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
 egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
 a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
 felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
 különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
 képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
 Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;
 alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
 megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;
 részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
 önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
 megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
 mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
 élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
 megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
 felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
 a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
 képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;
 különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
 önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát;
 könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja;
 részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
 megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Beszédkészség fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Időben való tájékozódás fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Empatikus képesség fejlesztése

A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Olvasási stratégiák: jóslás, keresés

Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek

Fogalmak

iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése

6.Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

ÓRASZÁM: 21 óra

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;

jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;

felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,

megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;

részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;

élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;

feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Az olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
Magyar hagyományok tisztelete
Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk
keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd
nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről
Lakóhely hagyományainak megismerése
Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák
Fogalmak
keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólas, közmondás, évszak, körforgás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon
Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

7.Témakör: Állatok, növények, emberek

ÓRASZÁM: 20 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;
tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést,

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;

érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértés fejlesztése

Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára

Beszédfejlesztés

Érzelmi fejlesztés

Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása

Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről

Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése

Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)

Lényegkiemelés képessége

Szövegben való tájékozódás fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

Egyszerű grafikus szervezők megismerése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Belső képalkotás

Válogató olvasás

Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával

Tanulás tanulása

Fogalmak

ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása

Részvétel természetvédelmi projektben

ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS

1.Témakör: Írás jelrendszere

ÓRASZÁM: 33 óra

A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;

saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;

írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése
Tapintás, érzékelés fejlesztése
Finommotorika fejlesztése
Síkbeli tájékozódás fejlesztése
Helyes ceruzafogás kialakítása
Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
Írástechnika fejlesztése
Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
Betű- és hangazonosítás
Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásai
3-4 szóból álló mondatok írása

Fogalmak

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

2.Témakör: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó

ÓRASZÁM: 30 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;
törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja; érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
feladatvégzés során társaival együtt működjenek;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése
Fonémahallás fejlesztése
Vizuális memória fejlesztése
Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)

Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése

Helyesírási készség fejlesztése

Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban

A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;

Aktív szókincs fejlesztése

Szótagolás, elválasztás

Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása

20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

4-5 szóból álló mondat leírása

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

3.Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

ÓRASZÁM: 23 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;

a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;

megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;

a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szövelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Ösztönös nyelvtudás formálása

Nyelvi tudatosság fejlesztése

Önellenőrzés, hibajavítás képessége

Hibajavítás szöveg minta alapján

Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése

Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek

A kijelentő és kérdő mondatok

Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

Fogalmak

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

4.Témakör: Kisbetű – nagybetű

ÓRASZÁM: 20 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;

a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás

Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással

Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése

Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján

Élőlény, tárgy neve

Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása

Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)

Mondatkezdő nagybetű

Fogalmak

kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév

5.Témakör: A magyar ábécé – a betűrend

ÓRASZÁM: 16 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;

érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;

ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez; biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;

feladatvégzés során társaival együttműködik;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;

segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;

megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése

Fonémahallás fejlesztése

Vizuális memória fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)

Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése

Helyesírási készség fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi

A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Könyvtárlátogatás

6.Témakör: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe

ÓRASZÁM: 24 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mértén, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Fonémahallás fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)

Szókincsfejlesztés

Artikuláció fejlesztése

Beszédfejlesztés

Helyesírási készség fejlesztése

Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

Fogalmak

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

3. évfolyam

A harmadik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés. A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatos olvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

A 3.évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 252 óra

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Mesék, történetek

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a számár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Kőleves; A só; Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A számár meg az oroszlán; A holló és a róka - Aesopus, La Fontaine; Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Magyar népmesék: A számárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámlálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohányról; A legfinomabb falat;

Benedek Elek: Kígyós Jancsi; Lázár Ervin: A szökevény szeplők; Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szeméért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine; Benedek Elek: Az öregek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasúzó furulya

3. Mondák, regék

TÖRZSANYAG

Mátyást királlyá választják – *Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán*; Mátyás király és az öregember – (*Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese*); Móra Ferenc: Furfangos Támadi; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Gergő juhász kanala – magyar népmese; Mesék Mátyás királyról; Tatay Sándor: Kinizsi Pál – könyvismertetés; Tatay Sándor: Kinizsi Pál (Két fenevad – részlet); Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából

4. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; **Radnóti Miklós: Éjszaka**; Verbőczy Antal: Ősz (képvers); Áprily Lajos: Március; Nagy László: Dióverés; Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; **Petőfi Sándor: Nemzeti dal**; Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoriterek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kévébe...; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemüle; Weöres Sándor: A tündér; Weöres Sándor: Robogó szekerek – *próza költemény*; Kányádi Sándor: Sóhajlás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavaszi szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép

5. Helyem a világban

TÖRZSANYAG

Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *próza költemény*; Fekete István: A tölgyfa (részlet); Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára) valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (részlet)

6. Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

TÖRZSANYAG

Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyvárad János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek témakörben

7. Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

TÖRZSANYAG

Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek; Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek: A világegyetemtől haladva a Földre – a bolygónk megismerése (pl: nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése

8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

TÖRZSANYAG

Lázár Ervin: Bab Berci; Tatay Sándor: Kinizsi Pál; Fekete István: Vuk

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Berg Judit: Rumini; Janikovszky Éva: A nagy zuhé; Csukás István: Pom-pom meséi

évfolyam	3. évfolyam
heti óraszám	7 óra
évi óraszám	252 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS	
Beszéd és kommunikáció	11
Mesék, történetek	18
Mondák, regék	20
Versek, népköltészeti alkotások	22
Helyem a világban	22
Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek	12
Állatok, növények, tájak, találmányok	20
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	6
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS	
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	10

A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	18
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	18
Szótő és toldalék, szóelemzés	10
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	7
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve- kisbetű – nagybetű	22
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	10
3. Mennyiségeket kifejező szavak	4
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	22
Összes óraszám:	252

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

1.Témakör: Beszéd és kommunikáció

ÓRASZÁM: 11 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérdés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;

élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

beszédlégzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra

a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;

részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;

képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédbe, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Ritmuserő-fejlesztés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Beszédeszlelés, beszédértés
Kifejező, érthető beszéd
Helyes ejtés tanítása
Nem nyelvi jelek használata
Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció

Fogalmak
helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközsabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

Javasolt tevékenységek:
Részvétel prezentáció készítésében és előadásában

2.Témakör: Mesék, történetek

ÓRASZÁM: 18 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
részét vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
részét vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
részét vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
részét vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.

élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;

olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;

részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;

a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;

képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;

megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;

részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;

önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;

megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallott szöveg megértésének fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése

Szövegben való tájékozódás fejlesztése

Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez

Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása

Kulcsszavak azonosítása

Főbb szerkezeti egységek elkülönítése

Beszédfejlesztés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Érzelmi intelligencia fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Lényegkiemelő képesség fejlesztése

Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás

Grafikus szervezők: fűrtábra, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis...

Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

Fogalmak

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

Javasolt tevékenységek:

Bábszínház-, színházlátogatás

Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

3.Témakör: Mondák, regék

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet

felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;

a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;

nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;

részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;

részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;

megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése

Kronologikus gondolkodás fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Múltbeli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése

Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás

Mondák-regék valós és mesei elemei

Híres történelmi személyek és események

Fogalmak

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése (Rákosmente)

4.Témakör: Versek, népköltészeti alkotások

óraszám: 22 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;

élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;

felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;

megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;

a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);

önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet; szövegszerűen felidézi, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése

Ritmusérzék fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Belső képalkotás

Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával

Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel

Ritmus, rím, refrén

Magánhangzók, mássalhangzók

Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót

Fogalmak

vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Javasolt tevékenységek:

Bábszínház-, színházlátogatás

Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

5.Témakör: Helyem a világban

ÓRASZÁM: 22 óra

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.

digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;

alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;

megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;

részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.

digitális forrásokat is használ;

törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megővására;

megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;

élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;

megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;

azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;

részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;

megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;

tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;

gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;

ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;

különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
feladatvégzés során társaival együttműködik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Szótagoló olvasás
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Élő és élettelen környezet
Kulturális értékek megismerése és tisztelete
Természeti értékek tisztelete
Környezettudatosság
Együttműködés, közösségformálás
Önismeret, társismeret
Kulturált véleménynyilvánítás
Mások véleményének elfogadása
Fenntartható fejlődés

Fogalmak
világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család

Javasolt tevékenységek:
részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése
részvétel természetvédelmi projektben
múzeumlátogatás

6.Témakör: Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

ÓRASZÁM: 12 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
megéli a közösséghez tartozás élményét;
megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
Magyar hagyományok tisztelete
Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
Lakóhely hagyományainak megismerése
Szólások, szóláshasonlatok, közmondások
Találós kérdések
Régi magyar mesterségek
Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, Mátyás király, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

Fogalmak

családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

Javasolt tevékenységek:

Résztvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon
Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása
Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel

7.Témakör: Növények, állatok, emberek, találmányok

ÓRASZÁM: 20 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
megismeri és alkalmazza az adott témához kapcsolódó lexikonokat;
néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértés fejlesztése

Beszédfejlesztés

Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése

A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken

Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő)

Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről

Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint

Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, gondolattérkép)

Lényegkiemelés képessége

Szövegben való tájékozódás fejlesztése

Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Belső képalkotás

Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával

Tanulás tanulása

Fogalmak

ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

Javasolt tevékenységek:

Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása

8.Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
nyitott az irodalmi művek befogadására;

értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;

verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;

röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;

mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;

saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.

részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;

részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;

az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;

az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően

választott irodalmi alkotást ismer meg;

részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;

élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;

olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;

megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;

részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;

azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;

az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséglettel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi nevelés

Irodalmi műveltség alapozása

Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése

Bemutató olvasás követése

Olvasásra nevelés

Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése

Kreatív befogadás

Kreatív írás

Szövegértő olvasás fejlesztése

Szövegben való tájékozódás fejlesztése

Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése

Beszédfejlesztés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Érzelmi intelligencia fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Lényegkiemelő képesség fejlesztése

Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás

Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.

Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása

Lapbook, plakát,

Kérdésfeltevés

Fogalmak

regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

Javasolt tevékenységek:

Könyvtárlátogatás

Színház, bábszínház látogatása

Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében

Közös olvasmány dramatikus feldolgozása

Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése

NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

1.TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás

ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

feladatok megoldása során társaival együttműködik;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;

a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;

életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;

megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;

a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése

Fonémahallás fejlesztése

Vizuális memória fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)

Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése

Helyesírási készség fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak

20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása

20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

2.Témakör: A nyelv építő kövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései

(mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)

ÓRASZÁM: 18 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;

a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;

törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;

gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;

egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;

a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;

képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédnek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;

azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;

tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése

Mondatok és összekapcsolásuk

Történetalkotás szóban

Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése

Íráskészség fejlesztése

Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése

Anyaggyűjtés módjai

szó- és kifejezőkészség gyűjtése;

Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése

Szerkezeti egységek elkülönítése

Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése

Szövegalkotás főbb lépései

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Fogalmak

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, önellenőrzés, hibajavítás

3.Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

(rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)

óraszám: 18 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Ösztönös nyelvhasználat formálása

Nyelvi tudatosság fejlesztése

Önellenőrzés, hibajavítás képessége

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása

Fogalmak

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Javasolt tevékenységek:

Részvétel osztályújság, napló, iskolaújság készítésében hagyományos és digitális formában

4.Témakör: Szótó és toldalék, szóelemzés

ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

szavakat hangokra és szótagokra bont;

kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
önállóan felismeri és elkülöníti az egytölvű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
Betű-hang azonosítás
Szótagolási képesség fejlesztése
Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén
Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
Szóalak felbontása
Toldalékos szavak helyes használata
Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése

Fogalmak
hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

5.Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok

ÓRASZÁM: 7 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;

megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;

különböző módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése

Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása

Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése

Hangalak – jelentés

Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak

Szólások, közmondások, szóláshasonlatok

Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok

Szó szerinti és átvitt jelentés

Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

Fogalmak

szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

6.Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve

ÓRASZÁM: 22 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;

megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

feladatok megoldása során társaival együttműködik.

felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat

megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;

felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;

ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;

a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

Aktív szókinccs fejlesztése

Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer

Együttműködési képesség

Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve

Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása

Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása

Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)

Mondatkezdő nagybetű

Fogalmak

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

7.Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak

ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer

A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja

Együttműködési képesség

Fogalmak

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

8. Témakör: Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben

ÓRASZÁM: 22 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;

megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;

felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;

megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;

helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;

felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történetet kifejező szavakat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

Fogalmazási alapismeretek

Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer

A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja

Együtműködési képesség

Fogalmak

múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, cselekvést jelentő szó

4. évfolyam

A negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés. A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatos olvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

A 4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 252 óra

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Mesék, történetek

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a szamár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Köleves; A só; Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A szamár meg az oroszlán; A holló és a róka - Aesopus, La Fontaine; Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Magyar népmesék: A szamárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohányról; A legfinomabb falat; Benedek Elek: Kígyós Jancsi; Lázár Ervin: A szökevény szeplők; Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szeméért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine; Benedek Elek: Az öregek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasúzó furulya

3. Mondák, regék

TÖRZSANYAG

Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról; Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek; Móra Ferenc: Az Isten kardja; Gárdonyi Géza: Attila temetése; Gaál Mózes: Emese álma; Lázár Ervin: Szent István koronája (*részletek*); A sapkatöltés – Szent István-legenda – *somogyi népmonda nyomán*; Móra Ferenc: Furfangos Támadi; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Gaál Mózes: Fiamnak; A magyarok eredete – Kézai Simon és Anonymus krónikája nyomán; Garay János: Álmos (részlet); A fehér ló mondája (A Képes Krónika nyomán); Koltay Gergely: Honfoglalás; A vérszerződés - Anonymus krónikája nyomán; Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából valamint ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora, kuruc-labanc korszak (Rákóczi), forradalom és szabadságharc

4. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; **Radnóti Miklós: Éjszaka**; Verbóczy Antal: Ősz (képvers); Áprily Lajos: Március; **József Attila: Mama**; Tóth Árpád: Láng; József Attila: Kertész leszek; Weöres Sándor: Hold és felhő; Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; **Kölcsy Ferenc: Himnusz (első két versszak)**; **Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok)**; Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kévébe...; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemüle; Weöres Sándor: A tündér; Weöres Sándor: Robogó szekerek – *próza költemény*; Kányádi Sándor: Sóhajlás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavaszi szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép

5. Helyem a világban

TÖRZSANYAG

Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *próza költemény*; Fekete István: A tölgyfa (részlet); Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára) valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (részlet)

6. Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

TÖRZSANYAG

Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyvárad János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; Ady Endre: Kis, karácsonyi ének; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek témakörben

7. Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

TÖRZSANYAG

Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat, valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek; Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok, valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek: A világegyetemről haladva a Földre – a bolygónk megismerése (pl: nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése)

8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

TÖRZSANYAG

Lázár Ervin: Bab Berci; Tatay Sándor: Kinizsi Pál; Fekete István: Vuk

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Berg Judit: Rumini; Janikovszky Éva: A nagy zuhó; Csukás István: Pom-pom meséi

évfolyam	4. évfolyam
heti óraszám	7 óra
évi óraszám	252 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS	
Beszéd és kommunikáció	13
Mesék, történetek	16
Mondák, regék	25
Versek, népköltészeti alkotások	23
Helyem a világban	23
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	13
Állatok, növények, tájak, találmányok	25
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	8
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS	
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	5
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	13
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	23
Szótő és toldalék, szóelemzés	8
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	8
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok	16
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	5
3. Mennyiségeket kifejező szavak	15
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	19
Összes óraszám:	252

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

1. Témakör: Beszéd és kommunikáció

ÓRASZÁM: 13 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

beszédlégzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
részletet vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

Ritmusérzék-fejlesztés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Beszédészlelés, beszédértés

Kifejező, érthető beszéd

Helyes ejtés tanítása

Nem nyelvi jelek használata

Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok

Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció

Fogalmak

helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térköszabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

Javasolt tevékenységek:

Részvétel prezentáció készítésében és előadásában

2.Témakör: Mesék, történetek

ÓRASZÁM: 16 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;

részletet vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakterterkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
részlet vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
részlet vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
részlet vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
részlet vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
képzetét a megértés érdekében mozgósítja;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
részlet vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallott szöveg megértésének fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése

Szövegben való tájékozódás fejlesztése

Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez

Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása

Kulcsszavak azonosítása

Főbb szerkezeti egységek elkülönítése

Beszédfejlesztés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Érzelmi intelligencia fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Lényegkiemelő képesség fejlesztése

Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás

Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis...

Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

Fogalmak

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

Javasolt tevékenységek:

Bábszínház-, színházlátogatás

Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

3.Témakör: Mondák, regék

JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;

a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;

nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;

részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;

részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;

megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése

Kronologikus gondolkodás fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Múltbeli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése

Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás

Mondák-regék valós és mesei elemei

Híres történelmi személyek és események

Fogalmak

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése

4.Témakör: Versek, népköltészeti alkotások

óraszám: 23 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;

részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;

élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;

felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;

megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértéseményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;

a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);

önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet; szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés

Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése

Ritmusérzék fejlesztése

Olvasástechnika fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Belső képalkotás

Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával

Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel

Ritmus, rím, refrén

Magánhangzók, mássalhangzók

Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót

Fogalmak

vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Javasolt tevékenységek:

Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

Interjú készítése

5.Témakör: Helyem a világban

ÓRASZÁM: 23 óra

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.

digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;

alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;

megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;

részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.

digitális forrásokat is használ;
törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
rész vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
feladatvégzés során társaival együttműködik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Szótagoló olvasás
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Élő és élettelen környezet
Kulturális értékek megismerése és tisztelete
Természeti értékek tisztelete
Környezettudatosság
Együttműködés, közösségformálás
Önismeret, társismeret
Kulturált véleménynyilvánítás
Mások véleményének elfogadása
Fenntartható fejlődés

Fogalmak
világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család

Javasolt tevékenységek:
részvétel családi napon, idősök napján, hasonló események szervezése
részvétel természetvédelmi projektben
múzeumlátogatás

6.Témakör: Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek
ÓRASZÁM: 13 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
megéli a közösséghez tartozás élményét;
megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink

Magyar hagyományok tisztelete

Az ünnepek jellemzői, körforgásuk

Lakóhely hagyományainak megismerése

Szólások, szóláshasonlatok, közmondások

Találós kérdések

Régi magyar mesterségek

Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

Fogalmak

családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

Javasolt tevékenységek:

Résztétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon

Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel

7.Témakör: Növények, állatok, emberek, találmányok

ÓRASZÁM: 25 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;

gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;

ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;

különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;

felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;

feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;

röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;

kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,

önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;

információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.

megismeri és alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat;

néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Olvasástechnika fejlesztése

Szövegértés fejlesztése

Beszédfejlesztés

Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése

A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik
Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János,
Rubik Ernő)
Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről
Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép)
Lényegkiemelés képessége
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Belső képalkotás
Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
Tanulás tanulása

Fogalmak

ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

Javasolt tevékenységek:

Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
Részvétel természetvédelmi projektben

8. Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

ÓRASZÁM: 8 óra

A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
nyitott az irodalmi művek befogadására;
értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.
részét vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
részét vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást ismer meg;
részét vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
részét vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
részét vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi nevelés

Irodalmi műveltség alapozása

Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése

Bemutató olvasás követése

Olvasásra nevelés

Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése

Kreatív befogadás

Kreatív írás

Szövegértő olvasás fejlesztése

Szövegben való tájékozódás fejlesztése

Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése

Beszédfejlesztés

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Verbális memória fejlesztése

Érzelmi intelligencia fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Lényegkiemelő képesség fejlesztése
Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis stb.
Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
Kérdésfeltevés

Fogalmak

regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

Javasolt tevékenységek:

Könyvtárlátogatás

Színház, bábszínház látogatása

Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében

Közös olvasmány dramatikus feldolgozása

Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése

NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

1.TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás **ÓRASZÁM: 5 óra**

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

feladatok megoldása során társaival együttműködik;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;

a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;

életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;

megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;

a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése

Fonémahallás fejlesztése

Vizuális memória fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)

Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése

Helyesírási készség fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak

20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása
20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

2.Témakör: A nyelv építő kövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései

(mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)

ÓRASZÁM: 13 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;

a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;

törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;

egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;

a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;

képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédnek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;

azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít; tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése

Mondatok és összekapcsolásuk

Történetalkotás szóban

Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése

Íráskészség fejlesztése

Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése

Anyaggyűjtés módjai

szó- és kifejezőkészség gyűjtése;

Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése

Szerkezeti egységek elkülönítése

Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése

Szövegalkotás főbb lépései

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Fogalmak

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás

3.Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

(rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)

óraszám: 23 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Ösztönös nyelvhasználat formálása
Nyelvi tudatosság fejlesztése
Önellenőrzés, hibajavítás képessége
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása

Fogalmak
betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Javasolt tevékenységek:
Részvétel osztályújság, napló, iskolaújság készítésében hagyományos és digitális formában

4.Témakör: Szótő és toldalék, szóelemzés

ÓRASZÁM: 8 óra

A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

szavakat hangokra és szótagokra bont;
kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
önállóan felismeri és elkülöníti az egytővű ismert szavakban a szótövet és a toldaléket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
Betű-hang azonosítás
Szótagolási képesség fejlesztése
Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén
Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
Szóalak felbontása
Toldalékos szavak helyes használata
Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése

Fogalmak
hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok

ÓRASZÁM: 8 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;

megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;

különböző módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése

Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása

Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése

Hangalak – jelentés

Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak

Szólások, közmondások, szóláshasonlatok

Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok

Szó szerinti és átvitt jelentés

Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

Fogalmak

szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

6.Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve

ÓRASZÁM: 16 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;

megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

feladatok megoldása során társaival együttműködik.

felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat

megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer

Együttműködési képesség

Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve

Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása

Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása

Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)

Mondatkezdő nagybetű

Fogalmak

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

7.Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak

ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknévek helyes írásmódja
Együtműködési képesség

Fogalmak

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

8.Témakör: Mennyiségeket kifejező szavak

ÓRASZÁM: 15 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer

A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja

Együtműködési képesség

Fogalmak

különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

9.Témakör: Cselekvés, történet a múltban, jelenben, jövőben

ÓRASZÁM: 19 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincsset;

írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
kérdésre adott válaszában megfelelően todalékolja a szavakat;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;

felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség differenciált fejlesztése

Aktív szókincs fejlesztése

Fogalmazási alapismeretek

Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer

A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja

Együttműködési képesség

Fogalmak

múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, todalék, cselekvést jelentő szó, igemódok

Matematika

1-4. évfolyam

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságban alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolatívá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyénenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

1–2. évfolyam

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak.

A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.

Az előkészítő időszak félévében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámlálásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.

Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumonként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.

A további teendőket, még a második osztály végére előirányzott tanulási eredmények elérésének útját és megvalósítását is, a cselekedtetés módszere vezérli. A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.

Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítő jelenlétével a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.

Az 1–2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszám: 360 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám az 1. osztályban	Óraszám a 2. osztályban
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	6	6
Rendszerezés, rendszerképzés	6	6
Állítások	6	6
Problémamegoldás	6	6
Szöveges feladatok megoldása	7	8
Szám és valóság kapcsolata	11	12
Számlálás, becslés	8	8
Számok rendezése	8	8
Számok tulajdonságai	10	12
Számok helyi értékes alakja	5	9
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10	14
Alapműveletek értelmezése	12	12
Alapműveletek tulajdonságai	10	10
Szóbeli számolási eljárások	12	12
Fejben számolás	11	11
Alkotás térben és síkon	5	7
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6	10
Transzformációk	5	5
Tájékozódás térben és síkon	5	7
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	11	11
Adatok megfigyelése	4	6
Valószínűségi gondolkodás	5	5
Összes óraszám:	180	180

1.OSZTÁLY

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;

tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;

válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;

felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;

folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;

megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;

barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;

adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;

talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;

megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;

két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással

Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával

Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján

Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken

A tulajdonságok változásának felismerése

FOGALMAK

tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

„Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése

„Varázsszákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása

Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással
„Repül a..., repül a...” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez
Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal
„Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal
Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal
Tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülről és kívülről
Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát;
helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
keresi az okát annak, ha a halmazára valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása

Barkochbázis konkrét dolgok kirakásával

Barkochbázis során felesleges kérdések kerülése, felismerése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével

Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is

„Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcsere; veszít, aki nem tud rakni

Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása

Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása

Többgombócos fagyaltok összeállítása színes korongokkal

Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból

Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegek színes rúddal
Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávós zászlók összeállítása
Táncos párok, kézfogások szituációs játékokkal

TÉMAKÖR: Állítások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
megfogalmazza a halmazra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történelemről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján

Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése

Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák

FOGALMAK

igaz-hamis

Javasolt tevékenységek

„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat

„Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább

„Jancsi bohóc azt mondja, hogy...” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis

„Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról

„Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
az értelmezett problémát megoldja;
a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
megoldását értelmezi, ellenőrzi;
kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése

Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel

Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása

Egy- és kétlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is

Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban

Résztétel egy- és többszemélyes logikai játékokban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendezi be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek

Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban

Problémák lejátékozása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések”

Origamik készítése

Visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével

Cselekvéssor visszafelé lejátékozása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás

Láncmesék lejátékozása

Mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha ...”; Kalandválasztós történetek, például: Varró Dániel: Leprikónok átka

Művelet sor lejátékozása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a művelet sor lejátékozása visszafelé

Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok

Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elmondott történet, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal

Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel

Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel

Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással

Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel

Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel

FOGALMAK

szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

Javasolt tevékenységek

Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is

Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például: „Ki az idősebb?”, „Kinek van kettővel több ceruzája?”, „Hány gombóc fagyit tudunk megenni összesen?”

Adott szituációt leíró minél több mondat gyűjtése csoportban, például „A bal kezemben 2-vel több ceruza van, mint a jobb kezemben”, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal kezemben”, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a bal kezemben”, „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben”

Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése

„Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak, akik visszaküldik a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;

ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;

helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 20-as számkörben;

helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;

érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 20-as számkörben;

használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;

helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;

megfelelő szókinccset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségek (hosszúság, tömeg, űrtartalom) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi

A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel

A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban

Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján

Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban

Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig

Számok többfelé bontása 20-ig

FOGALMAK

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

Javasolt tevékenységek

Relációs szókinccs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?”, „Melyik ceruza hosszabb?”, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?”

Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan hosszú!” „Csukott szemmel dönts el, melyik fonál hosszabb, melyik vastagabb!”, „Melyik zsákban van több gesztenye?”, „Csukott szemmel, hallás alapján dönts el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!”

„PénzcSORgető”: a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzürméket ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzürmék összege?”, „Milyen értékű pénzeket csORgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?”

„Helyi értékes pénzcSORgető”: különböző hangot adó tálakba ejtjük az érméket; az egyeseket az egyik tálba, a tízeseket a másikba, tetszőleges sorrendben

Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel

Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban

Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?”

Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése

„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék

Játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó)

Játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van

Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról”

Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térfeléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van

„Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra

„Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább

Szönyegezések színes rudakkal

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 20-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Meg- és leszámlálások egyesével

Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez

FOGALMAK

számlálás,

Javasolt tevékenységek

Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?”

„Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 20-tól 2-ével visszafelé

Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobantás

„Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezét, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zsolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!”

Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban!”, „Készíts négy egyforma csoportot!”; a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as, számkörben tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel

Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatóással

TÉMAKÖR: Számok rendezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;

megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 20-as számkörben;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel

Sorszámok ismerete, alkalmazása

Leolvasások a számegyenesről

Számok, műveletes alakban megadott számok (például: $2+3$; $10-3$;) helyének megkeresése a számegyenesen 20-as számkörben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése

FOGALMAK

sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd

Javasolt tevékenységek

Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végig ugrálás

Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben

Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből

Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban)

Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon

Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor

Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hanyadik sorát olvassa egy versnek

Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét

Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatója segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat

„Vigyázz6!” játék

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;

számot jellemez más számokhoz való viszonyával;

ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: $7+8$, $21-6$

Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással

Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse

Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban

Számjelek olvasása, írása

FOGALMAK

számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan

Javasolt tevékenységek

„Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból

Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyökártyáiról

„Korongforgatás”

Szőnyegezések színes rudakkal

Shut the box típusú játék két kockával

„Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása

Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélén végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban

FOGALMAK

bontott alak, tízes, egyes

Javasolt tevékenységek

Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört)

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat; helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

Változatos mennyiségek közvetlen összemérése

Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével

Mérési módszerek megismerése

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérynnyi

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak

Tapasztalatszerzés a mennyiségről, mint az egység többszöröséről

Mérőszám fogalmának megértése

Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség

Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki

Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel

FOGALMAK

összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, cm, dm, m, dl, l, kg, nap, hét, hónap, év

Javasolt tevékenységek

Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”

Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel

Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása

Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel

Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal

Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel

Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez

Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

helyesen értelmezi a 20-as számkörben az összeadást, a kivonást

hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;

értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;

helyesen használja a műveletek jeleit;

megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen használja a műveletek jeleit;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel

Összeadás, kivonás értelmezése, mint hozzáadás és elvétel

Összeadás, kivonás értelmezése, mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása

Összeadás, kivonás értelmezése, mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több

Kivonás értelmezése, mint különbség kifejezése

Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése

Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel

FOGALMAK

összeadás, kivonás, összeg, különbség, művelet, egyenlővé tevés

javasolt tevékenységek

Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátsszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel

Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal

Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakkal, vállfamérlegen

Hozzátevésees összeadás lejátsszása játéktáblán való lépegetéssel

TÉMAKÖR: Alpműveletek tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;

alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, felcserélhetősége, csoportosíthatósága;

A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél

Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 20-ig

Fogalmak

Nincs új fogalom.

javasolt tevékenységek

Szönyegezések színes rudakkal

„Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „5+6 az ugyanannyi, mint 11”, a két kéz keresztbe téve „6+5 az 11”, a bal kéz hátra téve „11-5 az 6”, bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „11-6 az 5”

Lépegetések számegyenesen, például 6-tól 15 lépés

Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk” érzékeltetése) és egymás mellé szönyegezve („területük” érzékeltetése)

Négyzetrácsos kertek bekerítése

Műveletsor lejátsszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátsszása

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 20-as számkörben

Bontások és pótlások alkalmazása

Számhoz számszomszédainak hozzáadása ($6+7=6+6+1=7+7-1$) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7)

Tízes átlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával

10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeaddal, kivonással való analógia alapján

9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban

Különféle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése

Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével

„Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban

Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során

Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátékozása

Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása

„Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad

TÉMAKÖR: Fejben számolás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

fejben pontosan összead és kivon a 20-as számkörben;

fejben pontosan számol a 20-as számkörben

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során

Fejben számolás 20-as számkörben

FOGALMAK

kerek tízes

Javasolt tevékenységek

„Boltos játék”

„25 vagy semmi” játék párban

„Számfuttatás” játék

Láncszámolások

Szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása: a szorzatot a csoport mondja a két játékosnál lévő egy-egy szám összeszorzásával, a saját tényezőnket ismerjük

„Hajtogató”

Egy képről többféle művelet olvasása

5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata ujjak segítségével, például 4 gyerek bal kezén mutat 3 ujjat, majd 4 gyerek két kezén mutat 3-3 ujjat; az egyes mutatókrol olvasások „számannyelven”

5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata korongok (vagy pénzek) kirakásával és azok tükrözésével különböző kiindulási helyzetekből, például két korong kirakása, tükörben látott korongok kirakása a tükör másik oldalára, az új kirakás tükrözése, és így tovább; az egyes helyzetekről olvasások „számtannyelven”

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;

minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;

sormintát, síkmintát felismer, folytat;

alkotásában követi az adott feltételeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezsel)

Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzos rajzolással adott feltételek szerint

Sorminták, területminták kirakása és folytatása síkban, térben

Javasolt tevékenységek

Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés

„Szobasarak” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése

„Szobasarak” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből

Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére

„Telefonos játék”

Papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek

Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással

Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények

Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;

megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;

megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

különbséget tesz testek és síkidomok között;

kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon

Testek és síkidom modellek megkülönböztetése

FOGALMAK

test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet

Javasolt tevékenységek

Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra

Különböző hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése

Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakkal készült fotókkal

Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal

Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása

Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából

Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot

Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának megértése

Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint

Különböző pontthalmókon, rácson alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint

TÉMAKÖR: Transzformációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével

Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással

FOGALMAK

tükörkép

Javasolt tevékenységek

„Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép
Építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként
Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott
ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor
hogyan?”

Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír
szétnyitása, a készült minta kiegészítése

Összehajtott papírból alakzat kivágása

Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel

Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve,
vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;

tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és
házszám alapján megtalál házat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban
tevékenységekkel és játékos szituációkkal

Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal

Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása

Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből

Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával

Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például
„fölé”, „alá” többféle értelmezése

Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos
tevékenységekkel

Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva

Hely meghatározása sakktáblán

Tájékozódás négyzethálón

FOGALMAK

jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

Javasolt tevékenységek

„Hideg-meleg” játék kincskeresésre

Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé
balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé
balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk

Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és
négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt
házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le

„Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal

„Különbségkereső” játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek
megtalálása

Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”

Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton
visszatalálás a kiindulópontra

Szituációs játékokban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása

„Vándorvezér” játék sakktáblán, például „f4-ről 2 mezőt felfele lépve hova jutunk?”
„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részlet vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatot elempárok, elemhármassok tagjai között;
szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármassokat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
Számpárok, számhármassok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint
Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
Gépjátékok szabályának felismerése
Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármassok hiányzó elemének megtalálása
Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármassok alkotása
Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal

Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
Sorozatok, szabályjátékok alkotása

FOGALMAK

szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár

Javasolt tevékenységek

Kakukktojás-kereső játékok

„Mi változott?” játék

Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...

Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk

Ismétlődő ritmusjelek letapsolása

Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal

„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt

Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi éves

Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutató lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre

„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adatokat gyűjt a környezetében;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése

Javasolt tevékenységek

„Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve

Sajtos dobozokból oszlopdiagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részlet vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;

tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;

megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása

Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése

Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről

„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során

FOGALMAK

véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen”

Javasolt tevékenységek

„Kukás” játékok

„Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?

„Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba

Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból

Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”

Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)

2.OSZTÁY

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;

folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;

megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;

barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;

adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;

talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;

megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;

két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel

Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint

Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása

Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására

Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem piros*

Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel

Elemek elhelyezése halmazábrában

Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása

FOGALMAK

tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

„Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése

„Varázsszákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása

Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással

„Repül a..., repül a ...” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez

Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal

Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal

„Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal

Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal

Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal

Tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülrre és kívülrre

Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;

felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;

megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;

adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;

sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;

két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;

megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;

megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;

megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával

Különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után

Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével

Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is

„Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcsere; veszít, aki nem tud rakni

Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása

Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása

Többgombócos fagyaltok összeállítása színes korongokkal

Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból

Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal

Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávós zászlók összeállítása

Táncpárok, kézfogások szituációs játékokkal

TÉMAKÖR: Állítások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;

megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;

megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;

hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;

egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;

ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;

példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján

Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése

Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák

FOGALMAK

igaz-hamis

Javasolt tevékenységek

„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat

„Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább

„Jancsi bohóc azt mondja, hogy...” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis

„Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról

„Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;

kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;

megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;

az értelmezett problémát megoldja;

a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;

megoldását értelmezi, ellenőrzi;

kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat; egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése

Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel

Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása

Egy- és kétlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is

Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban

Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendez be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek

Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban

Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések”

Origamik készítése

Visszaemlékezés korábbi történések egymásutánosságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „En elmentem a vásárba” című dal éneklésével

Cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás

Láncmesék lejátszása

Mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha ...”; Kalandválasztós történetek, például: Varró Dániel: Leprikónok átka
Műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé

Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok

Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;

megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;

megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;

az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;

a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;

a modellen kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;

választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;

önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;

nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel

Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel

Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel

Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül

Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban

Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása

Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel

Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK

szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

Javasolt tevékenységek

Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is

Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például: „Ki az idősebb?”, „Kinek van kettővel több ceruzája?”, „Hány gombóc fagyit tudunk megenni összesen?”

Adott szituációt leíró minél több mondat gyűjtése csoportban, például „A bal kezemben 2-vel több ceruza van, mint a jobb kezemben”, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal kezemben”, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a bal kezemben”, „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben”

Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése

„Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak, akik visszaküldik a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;

ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;

helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 100-as számkörben;

helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;

érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 100-as számkörben;

használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;

helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;

megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségek (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi

Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel

Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as számkörben

A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban

Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján

Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban

Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 100-ig

Számok többfelé bontása 100-ig

Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú)

FOGALMAK

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

Javasolt tevékenységek

Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?”, „Melyik ceruza hosszabb?”, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?”

Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkéék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan hosszút!”, „Csukott szemmel dönts el, melyik fonal hosszabb, melyik vastagabb!”, „Melyik zsákban van több gesztenye?”, „Csukott szemmel, hallás alapján dönts el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!”

„Pénzcsörgető”: a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzérméket ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzérmék összege?”, „Milyen értékű pénzeket csörgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?”

„Helyi értékes pénzcsörgető”: különböző hangot adó tálakba ejtjük az érméket; az egyeseket az egyik tálba, a tízeseket a másikba, tetszőleges sorrendben

Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel

Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban

Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?”

Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése

„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék

Játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó)

Játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van

Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról”

Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térfeléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van

„Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra

„Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább

Szönyegezések színes rudakkal

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 100-as számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármassal oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül

Tapasztaltszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben

Becslés szerepének, korlátainak megismerése

Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becslendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele

Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel

Becslések értékelése

FOGALMAK

számlálás, becslés

Javasolt tevékenységek

Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?”

„Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 60-tól 6-osával visszafelé

Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobantás

„Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezét, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!”

12-es, 13-as... 16-os... 20-as gyűjtések; 30-nál nagyobb, de 100-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 100-as gyűjtés apró tárgyakból leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával

Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban!”, „Készíts négy egyforma csoportot!”, a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as, 100-as számkörben tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel

Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatóssal

TÉMAKÖR: Számok rendezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;

megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 100-as számkörben;

megnevezi a 100-as számkör számainak egyes, tízes, százaz, ezres szomszédjait, tízesekre, százazokra, kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel

Sorszámok ismerete, alkalmazása

Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben

Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével

Számok, műveletes alakban megadott számok (például: $2+3$; $10-3$;) helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése

Számok helyének azonosítása számtáblázatokban

Számok helyének azonosítása 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)

Számok változásának követése 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)

Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben

FOGALMAK

sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd

Javasolt tevékenységek

Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás

Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben

Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből

Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban)

Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon

Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor

Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek

Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét

Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatója segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat

„Vigyázz6!” játék

Lépkedések 10×10-es táblán, nevezetes irányok megfigyelése

Üres 10×10-es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása

Számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;

számot jellemez más számokhoz való viszonyával;

ismeri a római számjelek közül az I, V, X, L, C, jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: $7+8$, $21-6$, $3\cdot 5$

Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással

Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során

Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett alkotások során

Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse

FOGALMAK

számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan

Javasolt tevékenységek

„Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból

Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról

„Korongforgatás”

Szönyegezések színes rudakkal

Shut the box típusú játék két kockával

„Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítás

Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélén végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsaiba

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;

érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százások, tízesek és egyesek összegére való bontását;

érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;

helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 100-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Csoportosítások, beváltások valahánysával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal

Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)

Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz

Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után

Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban

Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben

FOGALMAK

csoportosítás, beváltás, leltár

Javasolt tevékenységek

Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés

Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármassával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása

Csomagolások leltárak alapján

Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással

Csoportosítások rajzolt képeken

Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után

Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákokkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16)

Tevékenységek Dienes-készlettel

Ismerkedés a szorobánnal

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;

helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képze van a mértékegységek nagyságáról;

helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;

ismeri az idő mérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;

ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 100-as számkörben;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

Változatos mennyiségek közvetlen összemérése

Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével

Mérési módszerek megismerése

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak

Tapasztalatszerzés a mennyiségről, mint az egység többszöröséről

Mérőszám fogalmának megértése

Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze

Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki

Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel

Szabványos mérőeszközök használata

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése

Az idő mérés egységeinek megismerése: óra, perc, másodperc

Egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról

Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 100-as számkörben szituációs játékokban

FOGLALMAK

összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év

Javasolt tevékenységek

Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”

Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel

Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása

Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel

Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal

Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel

Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez

Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd

1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc

Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: helyesen értelmezi a 100-as számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;

hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;

értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;

helyesen használja a műveletek jeleit;

megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;

szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;

szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;

szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen használja a műveletek jeleit;

érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel

Összeadás, kivonás értelmezése, mint hozzáadás és elvétel

Összeadás, kivonás értelmezése, mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása

Összeadás, kivonás értelmezése, mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több

Kivonás értelmezése, mint különbség kifejezése

Szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként

Többszörösök közötti kapcsolatok megértése a szorzás értelmezése alapján (pl. adott szám 4-szerese a számmal nagyobb az adott szám 3-szorosánál, adott szám 2-szeresének és 3-szorosának az összege a szám 5-szöröse)

A szorzó- és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7

Osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások)

Maradékos bennfoglaló osztás értelmezése tevékenységek során

Szorzás és a kétféle osztás kapcsolatának értelmezése tevékenységek során előállított képek, majd megadott ábrák alapján

Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal

Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése

Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése

Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel

FOGALMAK

összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös

Javasolt tevékenységek

Egyesíteses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakkal, vállfamérleglen

Hozzátevésees összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel

Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma

Szorzat kirakása színes rudakkal, szorzat leolvasása mérőszalag segítségével

Bennfoglaló osztás kirakása tárgyakkal, például ceruzák dobozolása vagy lufik osztogatása

Egyenlő részekre osztás lejátszása, például süteményekkel, cukorkákkal, korongokkal

„Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése

Összeadás, kivonás abakuszon, szorobánon

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;

megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;

alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: $9+62 = 62+9$; $25-17+5 = (25+5)-17$; $3 \cdot 9 = 3 \cdot 5 + 3 \cdot 4$

A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél

Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig

Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése

Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Szönyevezések színes rudakkal

„Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „5+6 az ugyanannyi, mint 11”, a két kéz keresztbe téve „6+5 az 11”, a bal kéz hátra téve „11-5 az 6”, bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „11-6 az 5”

„Hajtogató” segítségével a szorzótáblákon belüli és a szorzótáblák közti összefüggések felfedezése: 10×10-es négyzetrács hajtogatása a vonalak mentén, például 6×8-as téglalap hajtogatása után, félbehajtással 3×8 vagy 6×4, majd újabb félbehajtással 3×4, 6×2 vagy 3×4

Lépegetések száme egyenesen, például 16-tól 35 lépés, 35-től 16 lépés

Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk” érzékeltetése) és egymás mellé szőnyegezve („területük” érzékeltetése)

Négyzetrácson kertek bekerítése

Műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 100-as számkörben a számok 10-zel, 100-zal, törtéző szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;

elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; teljes háromjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben

Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben

100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával)

Különböző számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$

Szorzó- és bennfoglaló táblák belső összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során, például: $6 \cdot 8 = 6 \cdot 5 + 6 + 6 + 6 = (6 \cdot 4) \cdot 2$; $8 \cdot 4 = (4 \cdot 4) \cdot 2$

Szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése

Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével

„Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban

Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során

Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása

Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása

„Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad

TÉMAKÖR: Fejben számolás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;

emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;

érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;

fejben pontosan számol a 100-as számkörben analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Fejben számolás 100-as számkörben

Összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as számkörben

Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben

Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben

Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal, számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel

Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben, fejben

A szorzó- és bennfoglaló táblákon belüli kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával

A szorzó- és bennfoglaló táblák közti kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával

A 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek emlékezetből való felidézése tízszeresig

A 6-os, 7-es, 8-as szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben százasicig

100-as számkörben szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással

FOGALMAK

kerek tízes, kerek száz

Javasolt tevékenységek

„Boltos játék”

„25 vagy semmi” játék párban

„Számfuttatás” játék

Láncszámolások

Szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása: a szorzatot a csoport mondja a két játékosnál lévő egy-egy szám összeszorzásával, a saját tényezőnket ismerjük

„Hajtogató”

Egy képről többféle művelet olvasása

5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata ujjak segítségével, például 4 gyerek bal kezén mutat 3 ujjat, majd 4 gyerek két kezén mutat 3-3 ujjat; az egyes mutatókrol olvasások „számtannyelven”

5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata korongok (vagy pénzek) kirakásával és azok tükrözésével különböző kiindulási helyzetekből, például két korong kirakása, tükörben látott korongok kirakása a tükör másik oldalára, az új kirakás tükrözése, és így tovább; az egyes helyzetekről olvasások „számtannyelven”

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;

minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;

sormintát, síkmintát felismer, folytat;

alkotásában követi az adott feltételeket;

testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;

síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
alaklemez, vonalzót használ alkotáskor;
megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel)

Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint

Sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben

Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)

Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása

FOGALMAK

alaprajz

Javasolt tevékenységek

Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés

„Szobasarak” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése

„Szobasarak” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből

Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére

„Telefonos játék”

Papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek

Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással

Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények

Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;

megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;

megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;

megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

különbséget tesz testek és síkidomok között;
kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon

Testek és síkidom modellek megkülönböztetése

Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”

Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján

Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése

Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása

Téglatest lapjainak megszámlálása

Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon

Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”

Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése

Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata

Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása

Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint

Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése

Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása

Téglalap átlóinak és tükrötengelyeinek megfigyelése

Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása

FOGALMAK

test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet

Javasolt tevékenységek

Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra

Különböző hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése

Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyokról készült fotókkal

Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal

Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása

Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából

Háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm

Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot

Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának megértése

Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint

Különféle ponthálókön, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint

TÉMAKÖR: Transzformációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;

ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;

követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;

térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével

Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással

Alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével

Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel

FOGALMAK

tükörkép, tükrötengely, eltolt kép, mozgatás

Javasolt tevékenységek

„Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép

Építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképéként

Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?”

Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése

Összehajtott papírból alakzat kivágása

Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel

Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve, vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;

tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;

térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal

Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal

Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása

Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből

Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával

Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése

Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel

Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva

Hely meghatározása sakktáblán

Tájékozódás négyzethálón

FOGALMAK

jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

Javasolt tevékenységek

„Hideg-meleg” játék kincskeresésre

Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk

Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és

négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le

„Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal

„Különbségkereső” játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása

Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”

Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra

Szituációs játékokban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása

„Vándorvezér” játék sakktáblán, például „f4-ről 2 mezőt felfele lépve hova jutunk?”

„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részlet vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatot elempárok, elemhármassok tagjai között;
szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármassokat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
Számpárok, számhármassok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint
Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
Gépjátékok szabályának felismerése
Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármassok hiányzó elemének megtalálása
Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármassok alkotása
Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal
Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
Sorozatok, szabályjátékok alkotása

FOGALMAK

szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármass

Javasolt tevékenységek

Kakukktójas-kereső játékok

„Mi változott?” játék

Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...

Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk

Ismétlődő ritmusjelek letapsolása

Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal

„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt

Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi éves

Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutató lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre

„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adatokat gyűjt a környezetében;

adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;

gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;

adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;

jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése

Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése

Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen

Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

Javasolt tevékenységek

„Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve

Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron

Saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása

Sajtos dobozokból oszlopdiaagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;

tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;

megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;

tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;

tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;

a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Résztétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tipp megfogalmazása

Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése

Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről

„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során

Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámolása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel

A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóval

FOGALMAK

véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

Javasolt tevékenységek

„Kukás” játékok

„Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?

„Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba

Tippelő feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból

Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”

Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)

3–4. évfolyam

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.

A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.

A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a tört számok és a negatív számok fogalmának alapozására. Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alpműveletek végzése a 10 000-es számkörben.

A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos.

A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszám: 288 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	óraszám osztály	3.	óraszám osztály	4.
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	3		3	
Rendszerezés, rendszerképzés	5		5	
Állítások	4		4	
Problémamegoldás	5		5	
Szöveges feladatok megoldása	10		10	
Szám és valóság kapcsolata	4		4	
Számlálás, becslés	6		4	
Számok rendezése	3		3	
Számok tulajdonságai	10		7	
Számok helyi értékes alakja	7		5	
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10		10	
Alpműveletek értelmezése	3		3	
Alpműveletek tulajdonságai	5		3	
Szóbeli számolási eljárások	6		6	
Fejben számolás	8		7	
Írásbeli összeadás és kivonás	10		6	
Írásbeli szorzás és osztás	8		8	
Tötrészek	5		7	
Negatív számok	4		4	
Alkotás térben és síkon	6		6	
Alakzatok geometriai tulajdonságai	5		7	
Transzformációk	4		4	
Tájékozódás térben és síkon	3		3	
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9		9	
Adatok megfigyelése	3		3	
Valószínűségi gondolkodás	3		3	
Összes óraszám:	144		144	

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát;
helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Barkochbázis konkrét tárgyak kirakása nélkül

Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés

Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint

Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása

A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata

Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör*

Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értéke: a logikai „nem” és a logikai „és”

Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel

Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazára egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög

A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon

Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása

Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van

A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

FOGALMAK

logikai „nem”, logikai „és”

Javasolt tevékenységek

Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is

Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal

Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal

„Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása

„Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel

„Ki jut a várba?” játék

Játék logikai lapokkal

Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzása (metszetképzés)

Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;

felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;

megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;

adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;

sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;

két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;

megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;

megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;

megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek)

A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor

Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással

Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz

Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után

Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Javasolt tevékenységek

Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal

„Királyos játék” logikai lapokkal

Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel

Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján

3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása

Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik

„Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása

Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból

Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása

Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása

Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével

Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása

TÉMAKÖR: Állítások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;

megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;

megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;

hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;

egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;

ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;

példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján

Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése

Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása

Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése
Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása
Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése
Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Javasolt tevékenységek

„Telefonos” játék

„Rontó” játék

„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis

Papírcsíkron egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A ... rúd hosszabb, mint a ... rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá

„Mastermind” játék színekkel és számokkal

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;

kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;

megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;

az értelmezett problémát megoldja;

a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;

megoldását értelmezi, ellenőrzi;

kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat; egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése

Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel

Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással

Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása

A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése

Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek

Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán

Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is

Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása

Egyszerű következtetési szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással

Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése

Egy- és többszemélyes logikai játékokban egy-két lépéssel előre tervezés

Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához

Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertető

Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat

Logikai rejtvények, történetek

„Gondoltam egy számot”

Nim játékok

Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok

Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;

megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;

megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;

az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;

a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;

a modellen kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;

választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;

önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;

nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése

Hétköznapi felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)

Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan

Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése

Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása

Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos

Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat

Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül

Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása

Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása

Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés

Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása

Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

Javasolt tevékenységek

Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábráról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is

Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása

Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése

„Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban

„Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét;

„Változott-e a szöveg értelme?”

„Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből

Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal

Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz

„Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;

ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;

helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 1000-es számkörben;

helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;

érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 1000-es számkörben;

használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;

helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;

megfelelő szókinészt és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 1000-es számkörben

Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek)

Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 1000-es számkörben

A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata

Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 1000-es számkörben

A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata

A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”

Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve)

Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységekértő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjük?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megszámol és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 1000-es számkörben; oda-vissza számol kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 1000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 1000-es számkörben Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása

Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor

Becslések értékelése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Abakuszon, szorobánon számlálás

TÉMAKÖR: Számok rendezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;

megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;

megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 1000-es számkörben;

megnevezi a 1000-es számkör számainak egyes, tízes, százás, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is, melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel

Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 1000-es számkörben

Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével

Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 1000-es számkörben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen

Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével;

Számok egyes, tízes, százaz, ezres szomszédainak ismerete 1000-es számkörben

Számok tízesekre, százazokra, ezresekre kerekítése 1000-es számkörben

FOGALMAK

százaz számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

Javasolt tevékenységek

„Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal

Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba

„Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal

Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével

Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;

számot jellemez más számokhoz való viszonyával;

ismeri a római számjelek közül az I, V, X, L, C, D, M jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal

Pároság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 1000-es számkörben

Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során

Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során

Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse

Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban

A római számjelek közül az I, V, X, L, C, D, M jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

FOGALMAK

három- és négyjegyű számok, római számok

Javasolt tevékenységek

„Ország, város” játék számtulajdonságokkal

Számtulajdonságokra épülő bűvésztükkök megismerése, megértése

Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán

„Hoci, nesze” játék

Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint

Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;

érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;

érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;

helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal

Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es számkörben

Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül

Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján

A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése

Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján

Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete

Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 1000-es számkörben

Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 1000-es számkörben

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

Javasolt tevékenységek

Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére

Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”

Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése

Tevékenységek Dienes-készlettel

Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon

„Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal

„Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz

Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása

Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;

helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képze-
te van a mértékegységek nagyságáról;
helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei
közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
ismeri az idő mérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a
hónapot, az évet;
ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1000-es számkörben;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a
mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

Mennyiségek összemérése

Mérési módszerek alkalmazása

Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel:
mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

Szabványos mérőeszközök használata

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak
értő használata

Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak
értelmezése

Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése

Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 1000-es számkörben

Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a
mérőszámok között

Mértékváltás eszköz segítségével

Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi
pénzegységekkel egyaránt

Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő
csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti
méretben és összenyomva)

Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle
eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)

Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel
vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)

A kerület szó értő használata

FOGALMAK

kerület, km, ml, cl, g, dkg

Javasolt tevékenységek

Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése

Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása

Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése

Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése

Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen

Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot
Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben

Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása

„Lefedő” játék: 10×10 -es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen értelmezi a 1000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;

hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;

értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;

helyesen használja a műveletek jeleit;

megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;

szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;

szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;

szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es számkörben

Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 1000-es számkörben

Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása

Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése

Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése

A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék

Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

FOGALMAK

tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

Javasolt tevékenységek

Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással

Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása

Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7 -es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36 -os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel

Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;

alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása

Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél

Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 1000-ig

Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál

Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal

Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel

Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 1000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;

elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; teljes négyjegyűek összegét, különbségét százásokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 1000-es számkörben

Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 1000-es számkörben

A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 1000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százatokkal való számolás során

A 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése

Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása

Teljes négyjegyűek összegének, különbségének százásokra kerekített értékekkel való becslése

Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése

Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyontízszereződésének megfigyelése

Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével

Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével

Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével

TÉMAKÖR: Fejben számolás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;

emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;

érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;

fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;

fejben pontosan számol a 1000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során

Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása

A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete

Fejszámolás gyakorlása 100-as számkörben

Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;

Fejszámolás a 1000-es számkörben kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,

FOGALMAK

kerek század, kerek ezres

Javasolt tevékenységek

„Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen

„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámmal legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához

„Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége

TÉMAKÖR: Írásbeli összeadás és kivonás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel

Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százaskénti értékekre

Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére

Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján

A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása

Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

FOGALMAK

írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

Javasolt tevékenységek

Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)

Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal

Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például $RÉT + RÉT = KERT$

„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámmal legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

TÉMAKÖR: Írásbeli szorzás és osztás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen végzi el az írásbeli szorzást egyjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval; elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; megoldását értelmezi, ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Több egyenlő tag írásbeli összeadása

Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval

Írásbeli szorzás kerek tízesekkel

Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással

Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással

Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

FOGALMAK

visszaszorzás

Javasolt tevékenységek

Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása

Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámmal legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal

TÉMAKÖR: Törtrészek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;

a kirakást, a mérést és a rajzot, mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)

FOGALMAK

egész, törtrész, egységtört

Javasolt tevékenységek

„Lépj hozzám!” játékos feladat

1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítás felezésekkel papírhajtogatással

1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítása papírcsík hajtogatásával

Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is

Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög)

Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!”

„Pizzarendelős” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsisztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokra csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem

Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel

TÉMAKÖR: Negatív számok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;

nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése

Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emelet, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben

Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)

Hőmérőmodell használata

Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással

A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során

Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

FOGALMAK

pozitív, negatív

Javasolt tevékenységek

Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor

Világtérképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása

Fagypon alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagylalt, jégkocka segítségével

„Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet

„Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;

minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;

sormintát, síkmintát felismer, folytat;

alkotásában követi az adott feltételeket;

síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;

alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;

megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

megfogalmazza az alkotásai közti különbségét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókából, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

Különböző téglatesek alkotása adott feltételek szerint

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)

Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során

Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzó rajzolással adott feltételek szerint

Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése

Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)

Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján

„Szobasarak” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata

„Szobasarak” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből

Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére

Adott síkidomokból téglatest építése

3 különböző méretben adott szívószalakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószal használható; az összes különböző test megalkotása

A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá

Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények

„Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;

megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;

megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;

megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;

megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;

megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;

megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;

megszámolja az egyszerű szögletes test lapjait;

tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;

megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;

megfigyeli a kocka, mint speciális téglatest és a négyzet, mint speciális téglalap tulajdonságait;

megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;

megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon

Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése

Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján

Halmazba nem tartozó alakzatok keresése

Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”

Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése

Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon

Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”

A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal

Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása

Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása

Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján

Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal

Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel

Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria

Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással

Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással

Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján

Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

FOGALMAK

lap, él, téglatest, kocka, szög

Javaolt tevékenységek

Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján

Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból

Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból

Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához

Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal

„Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése

„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése

Sokszögek építése szívószálakból

Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata

„Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás

Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból

Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk

Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapról négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása

A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges

TÉMAKÖR: Transzformációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;

ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;

követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;

térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével

Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással

Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral

Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel

Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral

Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése

Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással

Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

FOGALMAK

eltolt kép, mozgatus, elforgatott kép

Javasolt tevékenységek

Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése

Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei

Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát

Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával

Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafitlall a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés

Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése

Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása

Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;

tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;

térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban

Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatusok során

Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek

Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével

Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével

Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban

Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása

Egyszerű térképek készítése

Tájékozódás négyzethálón, térképen

FOGALMAK

négyzetháló, térkép

Javasolt tevékenységek

Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra

Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával

„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

KacsARINGÓS utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés előlről sokszor

Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

Kincskeresés utasítások alapján

Kincskeresés térkép alapján

„Torpedó” játék

„Telefonos” játék

Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalokról

Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével

„Vándorvezér” játék sakktáblán égtájjakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;

megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;

érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;

megfogalmazza a felismert összefüggéseket;

összefüggéseket keres sorozatok elemei között;

megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;

tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;

felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;

ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;

tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;

felismer kapcsolatot elem párok, elemhármak tagjai között;

szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elem párokat, elemhármakat;

a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése

Számpárok, számhármassok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése

Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal

Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása

Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból

Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése

Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba

Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)

Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)

Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése

Szabályjátékokban az elempárok, elemhármassok megjelenítése táblázatban

Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármassok létrehozása

Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)

Sorozatok, szabályjátékok alkotása

Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

FOGALMAK

táblázat, nyitott mondat

Javasolt tevékenységek

Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten

Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva

Kakukktojás játékok

„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt

Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése

Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős

A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tíze van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatós lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése

„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adatokat gyűjt a környezetében;

adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;

gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;

adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;

jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel

Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)

Mért adatok lejegyzése

Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása

Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

Javasolt tevékenységek

Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen

Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése

Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;

tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;

megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;

tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;

tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;

a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Résztétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása

Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben

Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése

„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése

Véletlen események gyakoriságának összeszámolása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel

Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése

A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóásával

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”

Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok

Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével

10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz

Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű

Gyermekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyermekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet

Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja

4.ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;

tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;

válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;

felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;

folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;

megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;

barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül

Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés

Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint

Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása
A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata

Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör*

Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és”
Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel

Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazára egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög

A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon

Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása

Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van

A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

FOGALMAK

logikai „nem”, logikai „és”

Javasolt tevékenységek

Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is

Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal

Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal

„Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása

„Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel

„Ki jut a várba?” játék

Játék logikai lapokkal

Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzása (metszetképzés)

Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;

két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;

felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;

megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

keresi az okát annak, ha a halmazára valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;

adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;

sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;

két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;

megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;

megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;

megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek)

A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor

Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással

Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz

Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után

Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Javasolt tevékenységek

Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal

„Királyos játék” logikai lapokkal

Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel

Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján

3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása

Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik

„Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása

Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfőlös poharakból; faágakból; spárgákból

Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása

Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása

Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével

Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása

TÉMAKÖR: Állítások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;

megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;

megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;

hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;

egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;

ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;

példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján

Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése

Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása

Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése

Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása

Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése

Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Javasolt tevékenységek

„Telefonos” játék

„Rontó” játék

„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis

Papírcsíkron egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A ... rúd hosszabb, mint a ... rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá

„Mastermind” játék színekkel és számokkal

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
az értelmezett problémát megoldja;
a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
megoldását értelmezi, ellenőrzi;
kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése

Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel

Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással

Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása

A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése

Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek

Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán

Többlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is

Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása

Egyszerű következtetési szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással

Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése

Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés

Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak

Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátékszása

Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertető

Problémák lejátékozása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat

Logikai rejtvények, történetek

„Gondoltam egy számot”

Nim játékok

Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok

Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése

Hétköznapi felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)

Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan

Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése

Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása

Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos

Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat

Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül

Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása

Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása

Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés

Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása

Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK

felesleges adat

Javasolt tevékenységek

Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is

Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása

Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése

„Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban

„Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét;

„Változott-e a szöveg értelme?”

„Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből

Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal

Többféle modell közül a megfelelő kiválasztása adott szöveges feladathoz

„Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;

ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;

helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;

helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;

érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;

használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;

helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;

megfelelő szókinccsel és jelekkel használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben

Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 4512 db papír zsebkendő 100-as csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva)

Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc)

Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben

A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata

Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben

A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata

A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”

Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve)

Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjük?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben

Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása

Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor

Becslések értékelése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Nagy számok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 10 000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000, 10 000 másodperc? Mire elég 1000, 10 000 perc?”

Abakuszon, szorobánon számlálás

TÉMAKÖR: Számok rendezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;

megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;

megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;

megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százás, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: $2000/2$, $500 \cdot 2$, $1250-250$): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada

Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel

Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben

Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével

Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: $300-160$, $40 \cdot 20$) helyének megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen

Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével

Számok egyes, tízes, százás, ezres szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben

Számok tízesekre, százasokra, ezresekre kerekítése 10 000-es számkörben

FOGALMAK

százaz számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

Javasolt tevékenységek

„Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal

Különböző módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba

„Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal

Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével

Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;

számot jellemez más számokhoz való viszonyával;

ismeri a római számjelek közül az I, V, X, L, C, D, M jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal

Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben

Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különböző eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során

Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különböző eszközökkel végzett alkotások során

Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse

Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban

A római számjelek közül az I, V, X, L, C, D, M jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

FOGALMAK

négyjegyű számok, római számok

Javasolt tevékenységek

„Ország, város” játék számtulajdonságokkal

Számtulajdonságokra épülő bűvésztrükkök megismerése, megértése

Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán

„Hoci, nesze” játék

Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint

Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
érti a számok ezresek, századokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, századok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es és 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal

Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es és 10 000-es számkörben

Számok ezresekre, századokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül

Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján

A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése

Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján

Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete

Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben

Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, század, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

Javasolt tevékenységek

Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére

Apró tárgyak kifizetése legkevesebb értékkel (1, 10, 100 és 1000 forinttal), például „Minden babszem 1 forint”

Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése

Tevékenységek Dienes-készlettel

Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon

„Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal

„Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a századok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz

Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása

Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

TÉMAKÖR: Mérészköz használata, mérési módszerek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;

helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzele van a mértékegységek nagyságáról;

helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;

ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;

ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;

megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel;

területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

Mennyiségek összemérése

Mérési módszerek alkalmazása

Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel:

mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

Szabványos mérőeszközök használata

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata

Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása

Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése

Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése

Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben

Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között

Mértékváltás eszköz segítségével

Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt

Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)

Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)

Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)

A terület és kerület szavak értő használata

FOGALMAK

kerület, terület, km, ml, cl, g, dkg

Javasolt tevékenységek

Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése

Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása

Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése

Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése

Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen

Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot

Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben

Területfogaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása

„Lefedő” játék: 10×10 -es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobna; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;

hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;

értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;

helyesen használja a műveletek jeleit;

megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;

szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;

szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;

szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es, 10 000-es számkörben

Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 10 000-es számkörben

Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása

Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése

Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése

A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék

Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

FOGALMAK

tag, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

Javasolt tevékenységek

Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással

Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása

Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7 -es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36 -os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel

Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;

megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;

alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása

Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél

Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig

Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál

Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal

Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel

Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;

elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;

teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben

Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben

A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során

A 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése

Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása

Teljes négyjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése

Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése

Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javaolt tevékenységek

Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyontízszereződésének megfigyelése

Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével

Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével

Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével

TÉMAKÖR: Fejben számolás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;

emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;

érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;

fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;

fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során

Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása

A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete

Fejszámolás gyakorlása 100-as számkörben

Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;

Fejszámolás a 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,

FOGALMAK

kerek százassal, kerek ezres

Javaolt tevékenységek

„Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen

„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához

„Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége

TÉMAKÖR: Írásbeli összeadás és kivonás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

FOGALMAK

írásbeli művelet, hiányos összeadás, hiányos kivonás, pótlás

Javasolt tevékenységek

Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)

Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal

Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például $RÉT + RÉT = KERT$

„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

TÉMAKÖR: Írásbeli szorzás és osztás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval;

elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; megoldását értelmezi, ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Több egyenlő tag írásbeli összeadása

Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval

Írásbeli szorzás kerek tízesekkel

Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben

Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással

Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással

Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

FOGALMAK

visszaszorzás

Javasolt tevékenységek

Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása

Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal

TÉMAKÖR: Törtrészek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;

a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)

Az egységtörtek többszöröseinek előállítás, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással

Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel

Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése

FOGALMAK

egész, törtrész, egységtört

Javasolt tevékenységek

„Lépj hozzám!” játékos feladat

1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítás felezésekkel papírhajtogatással

1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítás papírcsík hajtogatásával

Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is

Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög)

Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!”

„Pizzarendelés” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsisztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokra csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem

Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel

TÉMAKÖR: Negatív számok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;

nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése

Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emelet, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben

Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)

Hőmérőmodell használata

Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással

A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során

Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

FOGALMAK

pozitív, negatív

Javasolt tevékenységek

Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor

Világterképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása

Fagypon alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagyalt, jégkocka segítségével

„Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet
„Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
sormintát, síkmintát felismer, folytat;
alkotásában követi az adott feltételeket;
testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
megfogalmazza az alkotásai közti különbséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókából, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint

Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben

Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemez, körzővel)

Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során

Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint

Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése

Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)

Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján

„Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata

„Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből

Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére

Adott síkidomokból téglatest építése

3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása

A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá

Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények

„Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;

megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;

megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;

megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;

megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;

megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;

megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;

megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;

megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;

tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;

megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;

megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;

megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;

megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon

Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése

Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján

Halmazba nem tartozó alakzatok keresése

Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”

Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése

Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon

Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”

A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal

Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása

Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása

Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükröszimmetriája

Téglatest egybevágó lapjainak felismerése

Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján

Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal

Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel

Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással

Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz

Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria

Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással

Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással

Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján

Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

FOGALMAK

lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

Javasolt tevékenységek

Barkochbázis a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján

Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból

Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószalakból

Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához

Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal

„Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése

„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése

Sokszögek építése szívószalakból

Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata

„Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás

Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból

Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk

Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása

A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges

TÉMAKÖR: Transzformációk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;

szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;

megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével

Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással

Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral

Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel

Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral

Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése

Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással

Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

FOGALMAK

eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

Javasolt tevékenységek

Titkosírás tükrőrással, a titkos üzenet megfejtése

Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei

Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát

Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával

Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés

Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése

Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása

Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;

tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;

térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Írányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban

Írány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgások során

Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek

Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével

Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével

Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban

Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása

Egyszerű térképek készítése

Tájékozódás négyzethálón, térképen

FOGALMAK

négyzetháló, térkép

Javasolt tevékenységek

Robot célhoz irányítása szerepjáttékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra

Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával

„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

Kacsaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés előlről sokszor

Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

Kincskeresés utasítások alapján

Kincskeresés térkép alapján

„Torpedó” játék

„Telefonos” játék

Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalokról

Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével

„Vándorvezér” játék sakktáblán égtájjakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;

megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;

érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;

megfogalmazza a felismert összefüggéseket;

összefüggéseket keres sorozatok elemei között;

megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;

tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;

felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;

ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;

tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatát elempárok, elemhármak tagjai között;
szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármakat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatokat megfigyelése, felfedezése, megnevezése
Számpárok, számhármak közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása
Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba
Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
Szabályjátékokban az elempárok, elemhármak megjelenítése táblázatban
Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármak létrehozása
Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
Sorozatok, szabályjátékok alkotása
Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

FOGALMAK

táblázat, nyitott mondat
Javasolt tevékenységek
Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten
Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva
Kakukktojás játékok
„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése
Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tíze van; akinek nagyobb a kerülete; a mutató lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése
„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adatokat gyűjt a környezetében;
adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;

gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése
tanítói segítséggel

Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)

Mért adatok lejegyzése

Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása

Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

Javasolt tevékenységek

Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza;
eredmények rögzítése; ábrázolása közösen

Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék
árának megfigyelése, lejegyzése

Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi
csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése,
azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”
események között;

megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos
állítások igazságát;

tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény
valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége
között jól belátható a különbség;

tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait
olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;

a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a
megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Résztétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása

Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben

Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése

„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése

Véletlen események gyakoriságának összeszámolása, ábrázolása különféle módszerekkel:
strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel

Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az
előzetes tippekkel, magyarázatok keresése

A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatósával

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyekre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”

Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok

Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével

10 korongot feldobunk, számegegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz

Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű

Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet

Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja

KÖRNYEZETISMERET

3-4. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.

A 3–4. évfolyamon az egyszerűbb vizsgálatok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a módszeresebb megfigyelések. A rácsodálkozástól a tapasztalatok mind szabatosabb megfogalmazásáig jutunk el: innen vezet majd az út azok rögzítéséig, rendszerezéséig és a természethez intézett kérdéseknek megfelelő kísérletek megtervezéséig a magasabb évfolyamokban. Mindez megalapozza az igényt az információkeresésre, az önálló munkavégzésre.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés. A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömét, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzí vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	1	36	34	2
4.	1	36	34	2

A helyi tanterv fő témakörei:

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet

Témakör	Kerettanterv alapján órakeret a 3-4. évfolyamra	3. évfolyam		4. évfolyam	
		Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám
I. Megfigyelés, mérés	12	4	+1	8	0
1. Mérhető és mérhetetlen tulajdonságok		2		3	
2. Az élőlények		1	+1	3	
3. A környezet tényezői		1		2	
II. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	8	3	0	5	

1. Mágnesesség/ Csillagközi utazás		1		1	
2. A víz halmazállapotai és körforgása/ Földi jelenségek		1		1	
3. A különleges víz/ A mozgás		1		1	
4. Az állatok mozgása		0		1	
5. Az emberek mozgása		0		1	
III. Tájékozódás az időben	8	8	0	0	0
1. Mérd meg az időt!		2		0	
2. Az égitestek		2		0	
3. Az emberi élet szakaszai		2		0	
4. Kalendárium		2		0	
IV. Tájékozódás a térben	8	8	0	0	0
1. Lakókörnyezeted		2		0	
2. Világtájak, térképek		2		0	
3. Csodás fővárosunk, Budapest		2		0	
4. Földön, vízen, levegőben		2		0	
V. Hazánk, Magyarország	6	0	0	6	+1
1. Alföld		0		1	+1
2. Kisalföld		0		1	
3. Nyugat- magyarországi- peremvidék		0		1	
4. Dunántúli- domb- és hegyvidék		0		1	
5. Dunántúli- középhegység		0		1	
6. Északi- középhegység		0		1	
VI. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	20	9	0	11	+1
1. Napérlelte gyümölcsjeink, zöldségeink		1		2	

2. Haszonnövények: gyümölcsök, gyógy- és fűszernövények		1		1	+1
3. Hogyan lesz a búzából kenyér?		2		0	
4. Háziállatok, haszonállatok		2		2	
5. Vadon élő állatok/Élet az erdőben		1		2	
6. Élet a mezőn		1		2	
7. Élet a vízben, vízparton		1		2	
VII. Testünk, egészségünk	6	2	+1	4	0
1. Éljen egészségesen!		1		2	
2. Betegség, gyógyulás		1		1	
3. Kórházi gyógykezelések		0	+1	1	
Összesen:	68	34	2	34	2

3. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	I. Megfigyelés, mérés			Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok. Mérőeszközök-, mértékegységek ismerete, külső-és belső tulajdonságok.			
Célok és feladatok	Felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat; felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket; adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez; megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza; figyelemmel kíséri rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti; méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslést és mért eredményeit összehasonlítja; az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja; a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tananyagok	Tantárgyi koncentráció
Miért épp 24 órából áll egy nap?	Napóra megfigyelése.	Szemléltetés.	Tankönyv. Munkafüzet.	Magyar nyelv és irodalom:

Hogyan mérték az időt régen, és hogyan mérhetjük most? Az idő mérése, az időmérés alkalmi és szabványegységei. Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. Emberi életszakaszok. Születés és halál.	Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint). Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban. A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.	Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projektmódszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka.	Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	hasonlatok, metaforák, szólásmondások (az idővel kapcsolatban). Matematika: Folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése, időrend kezelése Ének-zene: ütem, ritmus, metronóm.
1. Mérhető és mérhetetlen tulajdonságok				Órakeret 2 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.		Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése. Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.		Matematika: halmazok, csoportosítás, összehasonlítás

2. Az élőlények		1 + 1 óra
Az élőlények külső- belső tulajdonságainak megállapítása, csoportosítása, A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése. Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése.	A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában.	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő szövegek Matematika: részekre bontás, csoportosítás
3. A környezet tényezői		1 óra
A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben. Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése. A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése. A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése.	A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei. Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang). Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)	Vizuális kultúra: színismeret Technika és életvitel: anyagismeret
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében; – megnevezi az időjárás fő elemeit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében; – felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.		
Kulcsfogalmak/fogalmak: élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő		

Tematikai egység/fejlesztési cél	II. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	Órakeret 3 óra
---	--	---------------------------

Előzetes tudás	A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata. Halmazállapot változások – tűz, víz.			
Célok és feladatok	A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció
Halmazállapot változások – tűz, víz. Kísérletezés – eszközök használata. Problémafelvetés. Analizálás, szintetizálás.	A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése. A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés. A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése. Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között. Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. A víz körforgásának megfigyelése a természetben. Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Matematika: Mérések eredményeinek megfigyelése. Tájékozódás térben és időben. Magyar nyelv és irodalom: Ismeretterjesztő szöveg. Fogalmak ismerete, értelmezése. Technika és életvitel: modellezés
1. Mágnesesség				Órakeret 1 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció

Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás.	Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, a kölcsönösség felismerése). Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak.	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő szövegek, mítoszok, mondák Matematika: a tájékozódást segítő viszonyok megismerése Testnevelés és sport: iránygyakorlatok, rendgyakorlatok
2. A víz halmazállapotai és körforgása		1 óra
Körfolyamat: a víz körforgalma a természetben.	A vízkörforgalom egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. A víztakarékosság, az édesvíz-készlet védelme fontosságának felismerése.	Matematika: mérések, megfigyelések Magyar nyelv és irodalom: szóhasználat, kifejezések értelmezése
3. A különleges víz		1 óra
Keverékek és oldatok. Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés). Sós víz, édesvíz. Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez képest.	Példák gyűjtése környezetünkben keverékekre és oldatokra. A sós víz fagyásának vizsgálatán keresztül annak meglátása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz.	Hittan: a szenteltvíz fontossága, jelentősége az egyház életében Matematika: megfigyelés, összehasonlítás Magyar nyelv és irodalom: fogalmak,

		definíciók értelmezése.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja; – a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével; – az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés); – megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás; – egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás; – tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat; – megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében. Kulcsfogalmak/fogalmak: szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés		

Tematikai egység/fejlesztési cél	III. Tájékozódás az időben			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Környezetben zajló ciklikus változások. (évszakok, hónapok, életszakaszok...) Idő, napszakok, égitestek.			
Célok és feladatok	A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció
Életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset; naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez.	Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projektműdszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Matematika: Mérések eredményeinek megfigyelése. Magyar nyelv és irodalom: Ismeretterjesztő szöveg. Technika és életvitel: modellezés Ének – zene: Dalok ismerete az időjárásról.

Napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva.	Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése. A növények egyes életszakaszainak megfigyelése. Az állatok szaporodásának megfigyelése. Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében.	Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás		
1. Mérd meg az időt!				Órakeret 2 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció
Az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban.		Az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. Időmérő eszköz, napóra készítése, megfigyelése. Időmérő eszközök régen és ma. A helyes időbeosztás megismerése. Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint).		Matematika: idő mértékegységei, átváltások Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, metaforák, szólásmondások
2. Az égitestek				2 óra
A Föld mozgásai. Föld, Nap, Hold, holdfázisok képeinek megismerése.		A Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismertetése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között. A Föld mozgásáról (forgás, Nap körüli keringés) elképzelés kialakítása modell alapján. Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal, illetve éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak.		Technika és életvitel: modellkészítés Vizuális kultúra: az égitestek képi ábrázolása Matematika: folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése.

3. Az emberi élez szakaszai		2 óra
Emberi életszakaszok ismerete. Születés és halál. A gyermek születésével és fejlődésével kapcsolatos családi történetek megismerése. Családfakészítés.	Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban. A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással, az emberi életszakaszokkal kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.	Hittan: Jézus születése és halála körüli események Matematika: folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése Magyar nyelv- és irodalom: elődeink, őseink felkutatása Technika: internetes kutatómunka
4. Kalendárium		2 óra
Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. Népszokások történetének megismerése. Zöld jeles napok ismerete.	A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismertetése. Kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével.	Magyar nyelv és irodalom: népszokások, hagyományok felelevenítése. Matematika: rendszerzés, időrendi sorrenbe állítás. Hittan: főünnepeink (Húsvét, Pünkösd, Karácsony) köréhez tartozó történetek a Bibliából.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: Felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket; megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit; figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése); az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le; megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét; megnevezi az		

ember életszakaszait; megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez; analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.
Kulcsfogalmak/fogalmak: évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

Tematikai egység/fejlesztési cél	IV. Tájékozódás a térben			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete.			
Célok és feladatok	A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel és hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció
Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete. Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével. A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen.	A felszíni formák megfigyelése terepasztalon, maketten vagy saját készítésű modellen (például homokasztalon). A település és közvetlen környezete felszíni formakincseinek összekötése a modellezett formákkal. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projektműdszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Matematika: Tájékozódás a síkban és a térben. Távolságok, nagyságrendek becslése, mérése Technika és életvitel: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök.

A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája.				
1. Lakókörnyezeted				Órakeret 2 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció
A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete.		A helyi azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A lakóhelyek csoportosítása szerkezet, földrajzi elhelyezkedés alapján, konkrét példák besorolása.		Magyar nyelv és irodalom: helytörténeti történetek, nevezetességek
2. Világtájak, térképek				2 óra
Térképhasználat, tájékozódás iránytű segítségével.		A térbeli tájékozódás fejlesztése. A térképhasználat előkészítése. A fő világtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben.		Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
3. Csodás fővárosunk, Budapest				2 óra
A magyar nagyvárosok főbb természeti és kulturális nevezetességei. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet.		Hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. Egy tájegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül.		Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez

		köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.
4. Földön, vízen, levegőben		2 óra
Hogyan tervezhetünk meg egy utazást? Közlekedési eszközök. Tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.	A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése, a térbeli tájékozódás fejlesztése. Utazás tervezése a lakóhely és valamely nevezetes helység között, térkép segítségével: látnivalók felsorolása, a távolság és időtartam becslése. Menetrendek, térképek, Internet, útikönyv használatának gyakorlása. A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásainak elemzése.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas; – az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit; domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését		
Kulcsfogalmak/fogalmak: fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma, tömegközlekedés		

Tematikai egység/fejlesztési cél	V. Életközösségek lakóhelyünk környezetében			Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Közel és távolabbi életközösségek, növények, állatok, erdő-, mező-rét, víz-vízpart fogalmak ismerete, életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok			
Célok és feladatok	Ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; Felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; Tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka-szervezési formák és	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció

Megfigyelőképesség fejlesztése. Mérési technika fejlesztése. Rendszerező képesség fejlesztése. Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel. Környezettudatosság. A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása. Természetvédelem, energiaforrások.	A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása. A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának megfigyelése, megbeszélése, modellezése Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Magyar nyelv és irodalom: Olvasmányok feldolgozása Technika és életvitel: modellezés, mérés Matematika: összefüggések, relációk, mérések
1. Napérlelte gyümölcsseink, zöldségeink				Órakeret 1 óra
Ismeretek, tanulási eredmények	Fejlesztési követelmények			Tantárgyi koncentráció
Zöldségek, gyümölcsök. A növény részei (gyökér, szár, levél, virág, termés). A mag. Ehető növényi részek. Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés. A virág részeinek megnevezése. Lebomlás, komposztálás, rothadás.	Naptár készítése az idényzöldségekről és idénygyümölcsökről. Növény fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, mely életszakaszban voltak. Példák keresése magra, termésre. A növényi életszakaszok: a csírázás, a fejlődés, a növekedés feltételeinek felismerése. Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása a komposztálhatóság szerint.			Vizuális kultúra: zöldségek és gyümölcsök megjelenítése Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok Magyar nyelv- és irodalom: élőlényekkel kapcsolatos versek, mondókák, mesék

2. Haszonnövények: gyümölcsök, gyógy- és fűszernövények		2 óra
Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta.	Gyógy- és fűszernövények és hatásuk gyógyteakészítés. A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. A természetben rejlő értékek felismertetése.	Technika: gyógyteák készítése, kóstolása, gyógynövények préselése, szárítása Vizuális kultúra: gyógynövényekből készült kép készítése Magyar nyelv- és irodalom: versek, ismeretterjesztő szövegek Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok
3. Hogyan lesz a búzából kenyér?		2 óra
Kenyérsütés: búza, liszt és kenyér példáján a nyersanyag, termék, késztermék fogalma, a rostálás, a szitálás, az őrlés, a kelesztés és a dagasztás folyamata, az üzletekben kapható kenyerek és az adalékok szerepe, kenyérsütés házilag, kapcsolódás az új kenyér ünnepéhez, a kenyérrel kapcsolatos hagyományok.	Haszonnövények felhasználása a búza növényen keresztül. Az üzletekben kapható kenyerek és kenyérsütés házi módszerének ismerete. Példák gyűjtése kenyérfajtákra, összehasonlításuk különböző szempontok szerint. A kenyérsütés példáján a természet tiszteletének felismerése a hagyományos életmód egyszerű cselekvéseiben.	Hittan: kalács és kenyérszentelés ünnepe Technika: kenyértészta elkészítése (alapanyagok, dagasztás, kelesztés, sütés) Magyar nyelv- és irodalom: kenyérrel kapcsolatos hasonlatok, szólás-mondások, mesék, mondák, műalkotások
4. Háziállatok, haszonállatok		2 óra

Leggyakoribb háziállatok, haszonállatok hazai vadon élő állatok felismerése. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka, juh- bárány.	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök).	Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika: origami állatok Vizuális kultúra: árnyrajzok, baromfiudvar rajzolása Ének-zene: állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek Hittan: bárány-Húsvét
5. Vadon élő állatok/ Élet az erdőben		1 óra
Vadon élő állatok felismerése, életmódjuk ismerete. Hazai vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya.	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Példák keresése arra, hogyan védhetjük meg a vadon élő állatokat, ill. hogyan tarthatunk haszonállatokat.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Vizuális kultúra: állatok rajzolása, festése, mozaikképe
6. Élet a mezőn		1 óra
Hazai vadon élő állatok, növények (rókalepke, májusi cserebogár, kárász, csuka, seregély, feketeterítő, mezei pocok, őz, róka). Szaporodás: pete, tojás, elevenszülő.	A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat, mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos

		mesék, szólások-mondások
7. Élet a vízben, vízparton		1 óra
A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. A folyószabályozás hatása és a vizek védelme.	Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket.	Magyar nyelv- és irodalom: többjelentésű szavak Ének-zene: népdalok Vizuális kultúra: népművészet, képek a vízről.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében); – megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket; – algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat; – konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát; – megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csórtípusok) egészíti ki; – felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; – felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat; – példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;		
Kulcsfogalmak/fogalmak: természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat		

Tematikai egység/fejlesztési cél	VI. Testünk, egészségünk	Órakeret 2+1 óra
Előzetes tudás	Egészséges életmód (táplálkozás, mozgás, tisztálkodás...) Érzékszervek és azok szerepe Test fő részei és működése	
Célok és feladatok	Ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait. Tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció
Megfigyelőképesség fejlesztése. Az emberi test fő testrészei, szervei. Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése. Egészségtudatos magatartás fejlesztése.	Az ember testrészeivel való megismerkedés. Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása. Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése. A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák.	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő szöveg tanulmányozása Testnevelés: egészséges életmódra nevelés
1. Éljen egészségesen!				Órakeret 1 óra
Ismeretek, tanulási eredmények	Fejlesztési követelmények	Tantárgyi koncentráció		
Az egészséges életmód ismerete: egészséges táplálkozás, aktív és passzív pihenés, megfelelő öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség.	Az egészség védelmét szolgáló emberi szokások megismerése. Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre. Az egészséges életmód szerepének felismerése.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).		
2. Betegség, gyógyulás				1 óra

A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód.	A betegség tünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).
3. Kórházi gyógykezelések		+1 óra
A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszertár. A védőoltások szerepe. Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája.	A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények használatának megismerése. A megelőzés szerepének felismerése. A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban)
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét; – megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; – belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; – ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegség tüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait. Kulcsfogalmak/fogalmak: szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások		

4. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	I. Megfigyelés, mérés			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok. Mérőeszközök-, mértékegységek ismerete, külső-és belső tulajdonságok.			
Célok és feladatok	Felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat; felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket; adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez; megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza; figyelemmel kíséri rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti; méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslült és mért eredményeit összehasonlítja; az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja; a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tananyagok	Tantárgyi koncentráció
Miért épp 24 órából áll egy nap? Hogyan mérték az időt régen, és hogyan mérhetjük most? Az idő mérése, az időmérés alkalmi és szabványegységei. Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. Emberi életszakaszok. Születés és halál.	Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint). Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban. A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, metaforák, szólásmondások (az idővel kapcsolatban). Matematika: Folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése, időrend kezelése Ének-zene: ütem, ritmus, metronóm.
1. Mérhető és mérhetetlen tulajdonságok				Órakeret 3 óra

Ismeretek, tanulási eredmények	Fejlesztési követelmények	Tantárgyi koncentráció
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.	Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése. Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságai és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.	Matematika: halmazok, csoportosítás, összehasonlítás
2. Az élőlények		3 óra
Az élőlények külső- belső tulajdonságainak megállapítása, csoportosítása, A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése. Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése.	A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában.	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő szövegek Matematika: részekre bontás, csoportosítás
3. A környezet tényezői		1 óra
A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben. Az egyes	A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei. Az	Vizuális kultúra: színismeret

halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése. A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése. A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése.	élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang). Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)	Technika és életvitel: anyagismeret
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében; – megnevezi az időjárás fő elemeit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében; – felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.		
Kulcsfogalmak/fogalmak: élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő		

Tematikai egység/fejlesztési cél	II. Az élettelen környezet kölcsönhatásai			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata. Halmazállapot változások – tűz, víz.			
Célok és feladatok	A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció
Halmazállapot változások – tűz, víz. Kísérletezés – eszközök használata. Problémafelvetés. Analizálás, szintetizálás.	A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése. A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés. A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése. Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer. Kooperatív oktatási módszer.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Matematika: Mérések eredményeinek megfigyelése. Tájékozódás térben és időben. Magyar nyelv és irodalom: Ismeretterjesztő szöveg.

	Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. A víz körforgásának megfigyelése a természetben. Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása.	Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.		Fogalmak ismerete, értelmezése. Technika és életvitel: modellezés
1. Csillagközi utazás				Órakeret 1 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció
A távcső mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze. A távcső működése, használati lehetőségei a mindennapi életben. Tájékozódás csillagképek alapján.		A tudomány és technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének meglátása a távcső példáján. A távcső működésének, szerkezetének vizsgálata. A távcső felfedezésének története konkrét példák alapján. Annak megértése konkrét példák alapján, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében. Képek keresése, közös bemutató készítése: az égitestek szépségének meglátása. Rajz készítése szabadon választott csillagképről, a csillagkép nevével kapcsolatos gyűjtőmunka végzése.		Magyar nyelv és irodalom: felfedezésekkel kapcsolatos mítoszok, mondák, történetek Matematika: a tájékozódást segítő viszonyok megismerése
2. Földi jelenségek				1 óra
Miért színes a szivárvány? Van-e hang a Holdon? Példák hang- és fényjelenségekre. Példák természetes és mesterséges fényforrásra, fénytörésre.		Hang- és fényjelenségek tanulmányozása. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése. Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vizespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és -szóródás		Matematika: mérések, megfigyelések Magyar nyelv és irodalom: szóhasználat, szavak-, kifejezések értelmezése

	vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke.	
3. A mozgás		1 óra
A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés).	A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése. Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérleteken keresztül: kérdések megfogalmazása a mozgások jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából, a változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya).	Testnevelés és sport: a mozgás fontossága
4. Az állatok mozgása		1 óra
Halak, madarak, emlősök mozgásának leírása: testfelépítés, alkalmazkodás a környezethez. Miért vágtat sebesen a paripa? A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés, poroszkálás, vágta.	A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján. A kapcsolat felismerése az állatok testfelépítése és mozgása között. Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra. A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között.	Magyar nyelv és irodalom: állatokkal kapcsolatos szövegek tanulmányozása Testnevelés és sport: mozgás fontossága
5. Az emberek mozgása		1 óra
Kiből lesz jó rövidtávfutó? És jó hosszútávfutó? Hogyan fejleszthetjük mozgásunkat? A csontok, izmok, ízületek szerepe: hajlékonyság, erő, rugalmasság, gyorsaság, ügyesség. Az edzés és a bemelegítés. A testalkatnak, testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc mint mozgás. A mozgás mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei.	Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgás-szervrendszer működésének alapvető megértetése. A rendszeres testmozgás jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan fejleszti az akaraterőt, állóképességet,	Testnevelés és sport: különféle sportágak ismerete

BUDAPEST XIV. KERÜLETI JÓKAI MÓR ÁLTALÁNOS ISKOLA

1145 Budapest, Erzsébet királyné útja 35-37.
 Igazgató: Bursits Mariann
 Telefon: 467-0918, 467-0919. OM azonosítója: 035048
 e-mail: igazgato.jokai14@gmail.com
 Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására.
 Peldák keresése arra, hogy melyik sportág melyik testrész izomzatát fejleszti.

www.jokailapja.hu

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);
- megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
- egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
- tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;
- megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

Kulcsfogalmak/fogalmak: szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

Tematikai egység/fejlesztési cél	III. Hazánk Magyarország			Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás	főváros, város, falu, megye, megyeszékhely, tájegységek, szomszédos országok			
Célok és feladatok	Ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset. Megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós. Felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka-szervezési formák és	Tanesszközök	Tantárgyi koncentráció
Iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágítóját.	Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő olvasmányok Matematika: mérések, becslések
Térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit.	Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen. Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése			

	domborzati, illetve közigazgatási térképen.	Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás		Vizuális kultúra: Magyarország jellegzetes városairól, tájairól rajz készítése
1. Alföld				Órakeret 1 + 1 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció
Magyarország nagy tájegységei. Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása. A lakóhely közelében levő nemzeti parkról szerzett ismeretek elsajátítása.		A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. A lakóhely elhelyezése az infrastruktúra rendszerében. Konkrét példák besorolása. Az Alfölddel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás. Saját település megtalálása Magyarország térképén. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában. A lakóhely közelében levő nemzeti park megismerése kutatómunkán keresztül.		Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek.
2. Kisalföld				1 óra
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.		A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. Az Kisalfölddel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás.		Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése,

		megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.
3. Nyugat- magyarországi- peremvidék		1 óra
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. A Nyugat- magyarországi- peremvidékkel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás.	Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
4. Dunántúli- domb- és hegyvidék		1 óra
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. A Dunántúli- domb- és hegyvidékkel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország

		értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.
5. Dunántúli- középhegység		1 óra
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. A Dunántúli- középhegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek.
6. Északi- középhegység		1 óra
Magyarország nagy tájegységei. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. Az Északi- középhegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában. Az Északi- középhegység közelében levő nemzeti park megismerése kutatómunkán keresztül.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágítójakat; – irányokat ad meg viszonyítással;		

– térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájakait, felismeri azok jellemző felszínformáit; – térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.
Kulcsfogalmak/fogalmak: térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

Tematikai egység/fejlesztési cél	IV. Életközösségek lakóhelyünk környezetében			Órakeret 11 + 1 óra
Előzetes tudás	Közei és távolabbi életközösségek, növények, állatok, erdő-, mező-rét, víz-vízpart fogalmak ismerete, életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok			
Célok és feladatok	Ismeri a lakóhelyéhez közei életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; Felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; Tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka-szervezési formák	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció
Megfigyelőképeség fejlesztése. Mérési technika fejlesztése. Rendszerező képeség fejlesztése. Analizáló-szintetizáló képeség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel. Környezettudatosság. A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból	A tanulók lakóhelyéhez közei életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása. A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez való alkalmazkodásának megfigyelése, megbeszélése, modellezése Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	Magyar nyelv és irodalom: Olvasmányok feldolgozása Technika és életvitel: modellezés, mérés Matematika: összefüggések, relációk, mérések

táplálékhálózatok összeállítása.				
Természetvédelem, energiaforrások.				
1. Napérlelte gyümölcsseink, zöldségeink				Órakeret 2 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció
Zöldségek, gyümölcsök. A növény részei (gyökér, szár, levél, virág, termés). A mag. Ehető növényi részek. Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés. A virág részeinek megnevezése. Lebomlás, komposztálás, rothadás.		Naptár készítése az idényzöldségekről és idénygyümölcsökről. Növény fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, mely életszakaszban voltak. Példák keresése magra, termésre. A növényi életszakaszok: a csírázás, a fejlődés, a növekedés feltételeinek felismerése. Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása a komposztálhatóság szerint.		Vizuális kultúra: zöldségek és gyümölcsök megjelenítése Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok Magyar nyelv- és irodalom: élőlényekkel kapcsolatos versek, mondókák, mesék
2. Haszonnövények: gyümölcsök, gyógy- és fűszernövények				1 + 1 óra
Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta.		Gyógy- és fűszernövények és hatásuk gyógyteakészítés. A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. A természetben rejlő értékek felismertetése.		Technika: gyógyteák készítése, kóstolása, gyógynövények préselése, szárítása Vizuális kultúra: gyógynövényekből készült kép készítése Magyar nyelv- és irodalom: versek, ismeretterjesztő szövegek Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok

3. Háziállatok, haszonállatok		2 óra
Leggyakoribb háziállatok, haszonállatok hazai vadon élő állatok felismerése. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka, juh- bárány.	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök).	Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika: origami állatok Vizuális kultúra: árnyrajzok, baromfiudvar rajzolása Ének-zene: állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek Hittan: bárány-Húsvét
4. Vadon élő állatok/ Élet az erdőben		2 óra
Vadon élő állatok felismerése, életmódjuk ismerete. Hazai vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya.	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Példák keresése arra, hogyan védhetjük meg a vadon élő állatokat, ill. hogyan tarthatunk haszonállatokat.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Vizuális kultúra: állatok rajzolása, festése, mozaikképe
6. Élet a mezőn		2 óra
Hazai vadon élő állatok, növények (rókalepke, májusi cserebogár, kárász, csuka, seregély, feketerigó, mezei pocok, őz, róka). Szaporodás: pete, tojás, elevenszülő.	A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat, mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés

		Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások
7. Élet a vízben, vízparton		2 óra
A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. A folyószabályozás hatása és a vizek védelme.	Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket.	Magyar nyelv- és irodalom: többjelentésű szavak Ének-zene: népdalok Vizuális kultúra: népművészet, képek a vízről.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében); – megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket; – algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat; – konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát; – megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki; – felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; – felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat; – példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;		
Kulcsfogalmak/fogalmak: természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat		

Tematikai egység/fejlesztési cél	V. Testünk, egészségünk			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egészséges életmód (táplálkozás, mozgás, tisztálkodás...) Érzékszervek és azok szerepe Test fő részei és működése			
Célok és feladatok	Ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait. Tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Taneszközök	Tantárgyi koncentráció
Megfigyelőképesség fejlesztése. Az emberi test fő testrészei, szervei. Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése. Egészségtudatos magatartás fejlesztése.	Az ember testrészeivel való megismerkedés. Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása. Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése. A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Projekt módszer. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák.	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő szöveg tanulmányozása Testnevelés: egészséges életmódra nevelés
1. Élj egészségesen!				Órakeret 2 óra
Ismeretek, tanulási eredmények		Fejlesztési követelmények		Tantárgyi koncentráció

Az egészséges életmód ismerete: egészséges táplálkozás, aktív és passzív pihenés, megfelelő öltözködés, személyes higiéne, rendszeres testmozgás, lelki egészség.	Az egészség védelmét szolgáló emberi szokások megismerése. Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre. Az egészséges életmód szerepének felismerése.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).
2. Betegség, gyógyulás		1 óra
A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód.	A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).
3. Kórházi gyógykezelések		1 óra
A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszertár. A védőoltások szerepe. Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája.	A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények használatának megismerése. A megelőzés szerepének felismerése. A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban)
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:		

- felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
- megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
- belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;
- ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

Kulcsfogalmak/fogalmak: szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

DIGITÁLIS TECHNOLÓGIA

3-4. ÉVFOLYAM

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

Az Információszerzés az e-Világban témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A Védekezés a digitális világ veszélyei ellen témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgy mint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdekes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában található algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmus, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmus, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

3. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé.

Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	óraszám
A digitális világ körülöttünk	3
A digitális eszközök használata	7
Alkotás digitális eszközökkel	10
Információszerzés az e-Világban	4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3
A robotika és a kódolás alapjai	9
Összes óraszám:	36

Témakör	1. A digitális világ körülöttünk	Óraszám: 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	digitális környezet elemeinek megnevezése; az online és az offline környezet összehasonlítása; a digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése; digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata.	
Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából; ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.		

Javasolt tevékenységek:

digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához; programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése; a tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása; szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása; más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során; kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata;

Fogalmak:

internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram.

Témakör	2. A digitális eszközök használata	Óraszám: 7 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése> a digitális eszközök használatával összefüggő; balesetvédelmi szabályok ismerete; digitális eszközök használata; digitális eszközök védelme; problémamegoldás digitális eszközzel; a digitális eszköz használatának korlátai; applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon; tableten, notebookon vagy asztali számítógépen; digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei.	
Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása; a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan; egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz; közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.		
Javasolt tevékenységek: digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata; digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához; az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével; érvelés a tudatos digitális eszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen; beállítások elvégzése digitális eszközökön; néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata; adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett;		

Fogalmak:

digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü.

Témakör	3. Alkotás digitális eszközökkel	Óraszám: 10 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása; képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása; az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete; alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése; azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása; egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése; rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása.	
<u>Tanulási eredmények:</u> A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat; társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre; adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít; egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.		
<u>Javasolt tevékenységek:</u> az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel ; az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében; választás az adott program által biztosított lehetőségek közül; az adott alkalmazás beállításainak használata; az elkészült alkotások mentése; korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása; a saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése; mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitális eszköz-használattal kapcsolatban.		
Fogalmak: rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó.		

Témakör	4. Információszerzés az e-Világban	Óraszám: 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	alkalmazói készségek fejlesztése böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete; egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása; példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban; véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban; egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban.	
Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során; információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására; kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt; képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.		
Javasolt tevékenységek: adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban; információkeresés kulcsszavak segítségével; állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján; az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz; ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban.		
Fogalmak: böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat.		

Témakör	5.. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	Óraszám: 6 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	a személyes adat fogalmának értelmezése; az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása; közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban; az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása; az online függőség jellemzőinek ismerete; a személyes adatok védelme; a mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei.	
<u>Tanulási eredmények:</u> A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:		

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban; ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben; ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait; közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.
Javasolt tevékenységek: érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban; példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról; szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról; tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére; olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során;
Fogalmak: internetes zaklatás, internetfüggőség, játékkülfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

Témakör	6. A robotika és a kódolás alapjai	Óraszám: 10 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	az algoritmikus gondolkodás fejlesztése; egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása; algoritmusok összehasonlítása, elemzése; algoritmus lépésekre bontása; algoritmus kiválasztása; algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével; egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal; adott problémához algoritmus választása; a robotok szerepének bemutatása; kódolás tevékenységgel; kódolás grafikus felületen; néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása.	
Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;		

alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;

felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;

egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;

feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;

a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;

adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

Javasolt tevékenységek:

néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk;

adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán;

algo fejtörők megoldása modell segítségével;

a robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése;

útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján;

egyszerű mozgások kódolása padlórobottal;

a robot mozgásának elemzése;

az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján;

történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban;

önálló történetek kódolása robot segítségével.

Fogalmak:

robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

4. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé.

Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	óraszám
A digitális világ körülöttünk	3
A digitális eszközök használata	7
Alkotás digitális eszközökkel	10
Információszerzés az e-Világban	4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3
A robotika és a kódolás alapjai	9
Összes óraszám:	36

Témakör	1. A digitális világ körülöttünk	Óraszám: 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	digitális környezet elemeinek megnevezése; az online és az offline környezet összehasonlítása; a digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése; digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata.	
Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából; ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.		
Javasolt tevékenységek: digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához; programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése; a tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása; szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása; más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során; kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata;		
Fogalmak: internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram.		

Témakör	2. A digitális eszközök használata	Óraszám: 7 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése> a digitális eszközök használatával összefüggő; balesetvédelmi szabályok ismerete; digitális eszközök használata; digitális eszközök védelme; problémamegoldás digitális eszközzel; a digitális eszköz használatának korlátai; applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon; tableten, notebookon vagy asztali számítógépen; digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei.	
Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása; a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan; egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz; közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.		
Javasolt tevékenységek: digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata; digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához; az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével; érvelés a tudatos digitális-eszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen; beállítások elvégzése digitális eszközökön; néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata; adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett;		
Fogalmak: digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü.		

Témakör	3. Alkotás digitális eszközökkel	Óraszám: 10 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása; képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása; az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete; alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése; azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása; egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése; rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása.	

Tanulási eredmények:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;

társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;

adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékeli, módosít;

egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

Javasolt tevékenységek:

az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel ;

az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében;

választás az adott program által biztosított lehetőségek közül;

az adott alkalmazás beállításainak használata;

az elkészült alkotások mentése;

korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása;

a saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján

az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése;

mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitális eszköz-használattal kapcsolatban.

Fogalmak:

rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó.

Témakör	4. Információszerzés az e-Világban	Óraszám: 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	alkalmazói készségek fejlesztése böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete; egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása; példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban; véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban; egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban.	
<u>Tanulási eredmények:</u> A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;		

a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.

állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;

információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;

kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;

képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Javasolt tevékenységek:

adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban;

információkeresés kulcsszavak segítségével;

állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján;

az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz;

ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban.

Fogalmak:

böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat.

Témakör	5.. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	Óraszám: 6 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	a személyes adat fogalmának értelmezése; az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása; közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban; az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása; az online függőség jellemzőinek ismerete; a személyes adatok védelme; a mobil eszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei.	
Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban; ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben; ismeri a mobil eszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait; közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobil eszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.		
Javasolt tevékenységek: érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban; példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról;		

sztuációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról;
tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére;
olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során;

Fogalmak:

internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

Témakör	6. A robotika és a kódolás alapjai	Óraszám: 10 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:	az algoritmikus gondolkodás fejlesztése; egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása; algoritmusok összehasonlítása, elemzése; algoritmus lépésekre bontása; algoritmus kiválasztása; algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével; egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal; adott problémához algoritmus választása; a robotok szerepének bemutatása; kódolás tevékenységgel; kódolás grafikus felületen; néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása.	
<u>Tanulási eredmények:</u> A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat; alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja; felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést; egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét; feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki; a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;		

adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

Javasolt tevékenységek:

néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk;

adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán;

algo fejtörők megoldása modell segítségével;

a robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése;

útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján;

egyszerű mozgások kódolása padlórobottal;

a robot mozgásának elemzése;

az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján;

történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban;

önálló történetek kódolása robot segítségével.

Fogalmak:

robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

ÉNEK-ZENE

1-4. ÉVFOLYAM

Célok és feladatok

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjeleni, s ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el. Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés öröme a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)

Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés alapozza meg. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.

Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.

A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás és a zenei élmény kapcsolata lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.

A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.

A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű szöveges memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges feladat. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékoztató könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha eszköztárunk felhasználása segít a gyerekeknek átérezni a zenei jelenségeket.

Zenehallgatás

A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.

A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.

Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén. A 6 és 8 osztályos gimnáziumban a zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervének feladata.

Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.

Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoportéhoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

Szaktanterem pianínóval vagy zongorával (lehetőség szerint)

Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz

Megfelelő terem a kórusmunkához

Ötvonalas tábla

Mágneses tábla

Ritmushangszerek

Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók

Számítógép internetkapcsolattal (lehetőség szerint)

Hangtár, hozzáférhető hanganyag

Az értékelés elvei és eszközei

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása,- a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

Az értékelés lehetőségei az ének-zene órákon:

Résztétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.

A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.

A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadásmód.

A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.

Az írásbeli munkák önálló megoldása.

A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hangszerek)

A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.

A tankönyvválasztás szempontjai

feleljen meg az iskola helyi tantervének

nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a megfelelő használatra

jól szolgálja az elsajátítandó ismeretek megértését, a tudás elmélyítését az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

segítse az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását

illusztrációs anyaga, betűmérete feleljen meg az életkori sajátosságoknak

megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére

ébresszen kedvet a művészetek iránt anyagával, illusztrációival

egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai,

megfelelő kiegészítő taneszközök, oktatási segédletek kapcsolódnak hozzá (pl. munkafüzet, kézikönyv, zenehallgatási anyag, digitális tananyag)

Óraterv

	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Heti óraszám	2	2	2	2
Éves óraszám	72	72	72	72

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.

Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.

Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

1. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
1. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	40 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	10 óra
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6 óra

Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10 óra
Össz. óraszám:	72 óra

A rendelkezésre álló 10% szabad órakeret a tematikai egységek között van elosztva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: helyes testtartás, helyes légzés, életkornak megfelelő hangerő, helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek felkeltése. Dalkezdés megadott hangról c'–d" hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentaton hangkészlettel). Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel). Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai). Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz. Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Matematika:</i> számfogalom erősítése. <i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése. <i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok. <i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, staféta éneklés, kérdés-felelet.
----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkori zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ritmikai készség fejlesztése: Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Negyed, nyolcadpár, negyed szünet. Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmussolvasás, ritmusfelismerés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemorizálás. Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclopásokkal (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). 2/4, ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel. Ismétlődés a zenében, ritmusosztályozás. Gyors-lassú érzékeltetése. Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekesbeszéd. A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: – dallamfordulatok: sm, lsm Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamfelismerés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> íráskészség fejlesztése.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekesbeszéd.
------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzel, betűkottáról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: A mérő és ritmus megkülönböztetése. A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet) Ritmikai elemek jele.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.

Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutató, ütemfajta: 2/4 Dallami elemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz. Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése.	<i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz.
----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: tánc és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: természetünk és környezetünk hangjai, emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).	Erkölcstan: türelem, tolerancia. Környezetismeret: természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás. Dráma és tánc: dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerő változás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).	Magyar nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Dráma és tánc: cselekményes programzenék, mese, mese-szereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén	A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes löktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
	A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjéről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

Zenehallgatási anyag:

Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcsúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

2. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
2. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	40 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	10 óra
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10 óra
Össz. óraszám:	72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Az első osztályban tanult dalok pontos éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése gyermekdalok játsszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása. (helyes testtartás, helyes légzés, megfelelő hangerő, helyes érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás) Dalkezdés megadott hangról c'–d" hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton, triton, tetraton, pentachord, pentaton hangkészlettel). Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel). Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai). Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz. Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Matematika: számfogalom erősítése. Erkölcstan: szabálytudat erősítése. Környezetismeret: természeti képek, évszakok, állatok. Dráma és tánc: népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata. Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, staféta éneklés, kérdés-felelet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az első osztályos zenei élményanyag. Gyermekdalok, népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. A megismert dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ritmikai készség fejlesztése: Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Negyed, nyolcadpár, negyed szünet, félérték. Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). 2/4, 4/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel. Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése. Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd. A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl, mrdl, ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor (smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl,) dó pentakord (sfmrd), kézlejjel. Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Íráskészség fejlesztése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, fél, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmus osztinató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: A mérő és ritmus megkülönböztetése. A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), táá (félérték) és szüün(félérték szünete). Ritmikai elemek jele. Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutatók, ütemfajták: 2/4, 4/4. Dallami elemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó-ré- alsó lá. Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l-d-r-l. A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonallal. Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)	Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: jelek, jelzések értelmezése. Testnevelés és sport: mozgáskultúra fejlesztése: nagytести mozgásoktól az apró mozgásokig. Környezetismeret: tájékozódás térben, irányok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, négyes ütem, záróvonallal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Zenehallgatási élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncos és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával);	Erkölcstan: türelem, tolerancia.

kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: természetünk és környezetünk hangjai, emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), a hangszerek hangszíneinek megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).	<i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás. <i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerő változás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).	Magyar nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Dráma és tánc: cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók 40 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjeltől, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenei előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérlirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérkert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

3. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
3. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	42 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	8 óra
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	8 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10 óra
Össz. óraszám:	72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból). Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet) Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb. Más népek dalainak éneklése magyar nyelven.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, hangszerkíséret, dallamvonal.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondat szerkezetek – kérdés és felelet. <i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmusvariáció, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni dalstanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: önálló nyolcad és szünete, szinkópa, egész kotta és szünete. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó' A pentaton dallamfordulatai.		Matematika: halmazok, számsorok. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) – differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint;		Magyar nyelv és irodalom: memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. Matematika: elemző képesség fejlesztése. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése

zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonószekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, női- és férfikar, vegyeskar. Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Zenés mese, gyermekopera, balett. A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, balett.	

A fejlesztés várt eredményei harmadik évfolyam végén	A tanulók 20 dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon).
--	---

	Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.
--	--

Zeneművek, Zenehallgatás

Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösödölő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Hány János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese

Bartók Béla: Gyermeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám) Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet-Szűnyogtánc (Megfogtam egy szűnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba'; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)

Josquin: A tücsök

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ

Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc

Johann Strauss: Tik-Tak polka

Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha”

Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc

Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend

Betlehemes / Csordapásztorok

4 . évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
4. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	42 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	8 óra
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	8 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10 óra
Össz. óraszám:	72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból. Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet) Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb. Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. A Himnusz éneklése csoportosan.	Magyar nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Dráma és tánc: népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal.	Magyar nyelv és irodalom: mondat szerkezetek - kérdés és felelet. Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.

Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és feleletős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus oszcinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.	<i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, $\frac{3}{4}$ ütemmutató, oszcinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltnulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármass egységében. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó ti, fá, és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím		<i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármass ütem, violinkulcs, kereszt és b mint előjegyzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
--	---	---------------------------

Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonósenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett. A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.

A fejlesztés várható eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszölamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon). Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
	A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjéről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjéről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca

Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka

Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)

Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25

Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egynemű karok

ETIKA

1-4. ÉVFOLYAM

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. E kitűzést támogatják a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése. (Értékrend, normarendszer, gondolkodás- és viselkedésmód)

A tantárgy középpontjában a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Szintézist kínál a tanulóknak, melyben személyes tapasztalatait, megszerzett ismereteit reflektív módon vizsgálja, ezáltal szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének, gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok és viselkedésminták azonosításában, saját értékrendjének alakításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszt.

Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra, felelős tevékenységre készíteti, a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálja. (Segítés, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség, igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság)

A tantárgyi tartalmak, tevékenységek érték- és fejlesztésközpontúak, olyan képességeket fejlesztenek, melyek életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé teszik a tanulót, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítik, segítik őket nehéz helyzetek megoldásában.

A tananyag a hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra, személyes élményekre, a tanulók aktív részvételére épít, kiegészíti a gyermekek családban megvalósuló nevelését, erősíti a nemzethez tartozás élményét, a generációk közötti kapcsolatot, a közös kulturális gyökereket, az anyanyelv használatát.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok aszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejezése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azon a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:

A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás, cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.

A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.

Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.

A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.

Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).

Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érületi nevelés, a morálfejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.

A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag is felkészült személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok).

Eszközei a kötetlen beszélgetés, a kérdés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése, elemzés, a megfigyelés, a rendszerezés, a vita, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, az önkifejező alkotás, a szerepjáték, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás.

Az értékelés módja eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. A minősítés elsősorban visszajelzés, támogató tájékoztatás - gyermek és szülő számára - a tanuló fejlődéséről, aktivitásáról a pedagógus, a társak és a közösség részéről.

Érdemjeggyel értékelhető az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység is. Az értékelés nem irányulhat azonban, személyes vélekedések minősítésére, hisz ennek formálása a tantárgy lényegi funkciója.

1–2. évfolyam

Az alsó tagozat első két évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.

A gyermekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival, amelyek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. Kialakul nemi, formálódik etnikai identitásuk. Motivációjuk elsősorban intrinzik, azaz maga a cselekvés, a benne rejlő öröm a cél. Az alapvető viselkedési normák az iskolába lépés idejére kezdenek rögzülni a gyerekekben, ami lehetőséget teremt arra, hogy fokozatosan megtanuljanak uralkodni saját késztetéseiken, képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat, választásukat ellenőrizni – vagyis fokozatosan képessé váljanak az önkontrollra. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számukra, de már képesek elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait is. (A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem.) A megterhelő érzelmekkel azonban ebben a korban még nem tudnak egyedül megküzdeni, ezért kiemelt e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal való kapcsolat szintje, minősége, hisz a tanulók igyekeznek a felnőttek elvárásainak megfelelni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal, s ennek eredményeként felerősödnek a versengések, az együttműködést igénylő helyzetekben átélt sikerek és kudarcok, illetve a külső visszajelzések. Ezek hatására spontán módon kezd átformálódni a gyerekek önértékelése. Ez jó alapot kínál az önismeret és a társas kultúra, a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje, a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A nevelőnek érzékenyen kell alkalmazkodnia az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező gyerekek magukkal hozott sokféle normájához, az ezekből fakadó kulturális és képességbeli sokszínűséghez. Ennek a korosztálynak mindenekelőtt állandóságra és érzelmi biztonságra van szüksége a fejlődéshez. A társas helyzeteken belüli nézőpontváltás – hol egyik, hol másik szerepbe helyezkedve – azonban már az ő esetükben is jól gyakoroltatható, előkészítve ezzel az empátia és az érvelő vita képességének későbbi kialakulását.

A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a tantárgy sajátosságai miatt az 1–2. osztályos kerettantervben különös jelentősége van az egyéni különbségeket figyelembe vevő, tanulói sokszínűségre érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.

Az 1–2. évfolyam kerettanterve a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretére, valamint elemi környezetükre, a rokoni és kortárskapcsolatok közegeire összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztény kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek meg. Ezek az egyházi ünnepkörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak a személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.

Értékelés

Szövegesen értékeljük a tantárgyat az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység alapján. A számonkérés formái változatosak legyenek, alkalmazkodjanak a tanulók képességeihez!

Az értékelés formái: beszélgetés, csoportos tevékenységek, kooperációs munkák, munkalapok feladatainak értékelése, tesztek, rajzok, gyűjtőmunka, plakát, poszter, prezentáció készítése megadott témákban, egyeztetett szempontok alapján.

1. ÉVFOLYAM

Etika tantárgy alapóraszám:

Heti: 1 óra

Éves óraszám: 36 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám
Éntudat – Önismeret	7
Család – Helyem a családban	7
Helyem az osztály közösségében	7
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	5
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	5
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők;

csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;

felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önismeret

Saját jellemzők

Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló

Saját környezet bemutatása

Saját szokások azonosítása

Érzelmek megismerése

Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli
Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően
Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése
Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása
A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása

Fejlődés

A változások felismerése
A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása
Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása
Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése
Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása
Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása

FOGALMAK

én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket
azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást
átéli a különböző családi események fontosságát
megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait;
megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában;
képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit;
felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egészséges életmód

A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra
Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete
A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban
Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása: jó és rossz stressz megkülönböztetése
Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség

A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása

Családi és tágabb kapcsolatok

Családtagok, családi viszonyok jellemzése

A családtagok közös tevékenységeinek megismerése

Szokások a családban, és azok szerepének felismerése

Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások

A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása

Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események

A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése

Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére

A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése

Változások, események azonosítása a családban

A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása

FOGALMAK

biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznapi, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában;

megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;

felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;

mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;

különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;

megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;

rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;

ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kommunikáció

A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete

Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése

A verbális és-nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése

Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése

Kortárs kapcsolatok

Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakka

A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése

A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése

A barátság kezdeményezése és ápolása

Konfliktusok

Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása

Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása

Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása

FOGALMAK

figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre;

ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket-

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat;

különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit;

az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményét alakítja ki ezekről;

felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A lakóhely jellemzői

Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása

Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése

Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát

Közös ünnepek

Az egyes egyházak ünnepeköréi

A nemzeti ünnepek háttérében álló történetek megismerése

Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése

Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások)

Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában

Az együttélés szabályai

A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben

A szabályszegés következményeinek felismerése

Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése

FOGALMAK

lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri a természet esztétikus rendjét,
megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről;

megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme;

fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A természet védelme

Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására

Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása

A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése

A természetvédelem fontosságának a felismerése

Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése

Környeztkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése

Környezetvédelem

A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben

A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása

A takarékoság elvének elfogadása, megfogalmazása

A környeztkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése

A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása

Stratégiák kialakítása a környeztkárosító magatartás elkerülésére

FOGALMAK

gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környeztkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat

megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;

a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések a világról

Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről

A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források)

Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma)

Vallás, hit

Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban)

A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése

Erkölc

Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák)

A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban

Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról

Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélték meg

FOGALMAK

vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

2. ÉVOLYAM

Etika tantárgy alapóraszám:

Heti: 1 óra

Éves óraszám: 36 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám
Éntudat – Önismeret	6
Család – Helyem a családban	6
Helyem az osztály közösségében	6
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	7
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	5
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők;
csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;
felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
céljai megvalósítása közben önkormányzott véghez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önismeret

Saját jellemzők:

Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje

Saját környezet bemutatása

Saját szokások azonosítása

Érzelmei megismerése

Saját alapérzelmei felismerése, szóbeli megfogalmazása

Gondolatok és érzelmei kifejezése a helyzethez illően

Kellemes és kellemetlen érzelmei kiváltó helyzetek felismerése

Gondolatok és érzelmei kifejezési módjainak gyakorlása

A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása

Fejlődés

A változások felismerése: Miben fejlődtem az elmúlt egy évben?? Milyennek látom magam és milyennek látnak mások? Milyenek más gyerekek? Mi mindenben különböznek tőlem? Milyen új kapcsolataim alakultak ki?

A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása

Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása

Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése

Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása

Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása

FOGALMAK

én, viszonyulás a másik emberhez, érzélem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket

azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást

átéli a különböző családi események fontosságát

megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;

felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait;
megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában;
képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit;
felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egészséges életmód

A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra

Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete

A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban

Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása

Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség

A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása

Családi és tágabb kapcsolatok

Családtagok, családi viszonyok jellemzése

Vannak-e olyan közeli családtagjaim, akikkel nem közös lakásban lakunk?

A családtagok közös tevékenységeinek megismerése

Szokások a családban, és azok szerepének felismerése

Milyen hétköznapi családi szokásaink vannak?

Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése

A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök

Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események

A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése

Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére

A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése

Változások, események azonosítása a családban

A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása

FOGALMAK

biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznapi, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában;

megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kommunikáció

A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete

Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése

A verbális és-nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése

Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése

Kortárs kapcsolatok

Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal

A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése: Milyen szabályok alakítják az életemet? Miért vannak ezek a szabályok?

A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése

A barátság kezdeményezése és ápolása

Konfliktusok

Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása

Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása

Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása

FOGALMAK

figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre;

ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről; felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A lakóhely jellemzői

Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása
Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése
Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát

Közös ünnepek

Az egyes egyházak ünnepkörei
A nemzeti ünnepek háttérében álló történetek megismerése
Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése
Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások)
Személyes részvétel a közös ünnepség előkészítésében, lebonyolításában

Az együttélés szabályai

A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben
A szabályszegés következményeinek felismerése
Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése

FOGALMAK

lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri a természet esztétikus rendjét,
megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről;
megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme;
fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A természet védelme

Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására

Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása

A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése

Milyen állatok élnek a környezetünkben? Hogyan tudunk részt venni a gondozásukban? Mi az, amit megtehetünk egy állattal, és mi az, amit nem szabad megtennünk?

A természetvédelem fontosságának a felismerése

Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése

Környeztkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése

Környezetvédelem

A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben

A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása

A takarékoság elvének elfogadása, megfogalmazása

A környeztkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése

A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása

Stratégiák kialakítása a környeztkárosító magatartás elkerülésére

FOGALMAK

gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környeztkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;

megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;

megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;

a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.

Kérdések a világról

Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről

A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források) Másutt hol jártam már a családommal vagy az iskolával Milyen távolabbi helyekről hallottam már? Vajon vannak-e egészen másféle lakóhelyek is hazánkban és a világ más részein? Hogyan élnek ott az emberek?

Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma)

Vallás, hit

Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban)

A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése

Erkölc

Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák)

A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban

Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról

Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélték meg

FOGALMAK

vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

3–4. évfolyam

Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán az etika tantárgy célkitűzése a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés.

A tanulók ebben a periódusban életük és mentális képességeik tekintetében jelentős biológiai átalakuláson mennek keresztül. Nagymértékben erősödik a gyerekek realitásérzéke, reálisabbá válik én-képük, növekszik áttekintő, absztraháló, analizáló-szintetizáló képességük. Egyre összetettebbé váló gondolatviláguk, énképük kifejezésében nagyobb hangsúlyt kap a verbális kifejezőmód. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a beszélgetések, viták kizárólag abban az esetben válhatnak személyiségformáló erővé, ha inspiráló, elfogadó, feszültségmentes környezetben zajlanak.

Ebben az életszakaszban kezd fontossá válni a kortárs csoport, a felnőttek mintakövetését fokozatosan felváltja kortársak modellkövetése. ám még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az eddig alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága.

A 3–4. évfolyamon fontos szerepet kapnak a tanulók önszerveződési folyamatai, saját kitűzött fejlődési céljai, valamint az azok megvalósításához vezető út megtervezése, és ennek pedagógusi nyomon követése. A pedagógus feladata ebben az életkorban az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása.

9-10 éves korban kételyek lépnek fel a korábban elfogadott normák, világképi elemek kapcsán. Az **interiorizáció** során új elemként jelenik meg, a szabályok megalkotásában való aktív részvétel igénye, valamint a szubjektívizmus is.

A reális énkép kialakítására építve megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocio-emocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata, megértése.

A lelki én, a lelkiismeret kialakulása révén a tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empátikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére.

Az alkalmazott pedagógiai módszerekben a szóbeli kifejezőkészség és az öntudatosság fejlődésével fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő, alkotó feladatok is a tanórákon.

A kialakult alapkészségek bázisára építve, ebben az időszakban már megjelenhetnek a tudásépítés korszerű elemei, a digitális kompetenciafejlesztés is. A digitális eszközök használata, problémamegoldás digitális eszközökkel, szoftver alkalmazások használata különféle feladatokon keresztül. (Pl. hangfelvételek, képek és videók készítése, illetve lejátszása, valamint képek szerkesztése és rövid szövegek alkotása számítógép segítségével)

A 3–4. évfolyamokon előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. Lényege, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljon: az alapvető értékek eredete, forrásai és ezek belsővé válása tovább formálhatja spirituális világképüket is. A pedagógiai munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettség tudatának, akarateréjének és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán a korábbi években megalapozott normatív erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a tanulók egyre határozottabban nyilvánítják ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

3. ÉVFOLYAM

Etika tantárgy alapóraszám

Heti: 1 óra

Éves óraszám: 36 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám
Éntudat – Önismeret	6
Család – Helyem a családban	5
Helyem az osztály közösségében	5
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	7
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	7
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;
felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit;
célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önismeret

Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önértékelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése

Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei

Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése

Önfegyelem gyakorlása

Érzelmek kezelése

Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása

Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készségének megismerése

Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelemszabályozási stratégiák kialakítása.

Célok és tervek

Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése

Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése

Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valóban elért eredmény összehasonlítása

Siker és kudarc értelmezése

A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják

Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása

Személyes példaképek kiválasztása

FOGALMAK

tulajdonság, érzelmek, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri a család testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait

motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében;

saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat;
felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait
megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét;
felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz;
képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egészség-biztonság

A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása

Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben

A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása

A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei

Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz

Családok

Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével

Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása

Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése

Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában

Családi élet

Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban

A gyermekek és felnőttek feladatai

Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása

A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése

Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása

A családtagok egymásrataltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségességének felismerése

FOGALMAK

együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében

ÓRASZÁ

M: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában
megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kommunikáció

A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata

Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása

A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása

Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés

Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése

Az érvelés szabályainak megismerése

Kortárs kapcsolatok

Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása

A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása

Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei

A társak megismerésének módjai

Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei

Jogok, szabályok

Néhány alapvető gyermeki jog megismerése

A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai

Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségkérés lehetőségei

Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség

FOGALMAK

megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni,
érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;
ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról;
különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;
ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;
tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;
mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Teremtett értékek

A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei
Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben
Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival
A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban
Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja

Közösség

A társas szabályok értelme, célja, értelmezése
Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása
A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása
Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése
Az ünnepelés közösségformáló ereje
A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái
A nehéz helyzetben lévők közös segítése

Jog és biztonság

A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai
A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben
A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai

FOGALMAK

hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.

felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is;

fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetszennyezés

A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére

Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése

A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése

Környezetvédelem

A környezetvédelem főbb szempontjai

A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során

Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások

A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás

Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében

Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről

FOGALMAK

környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtet rend, természeti érték

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;

megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban;

megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket;

megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések a világról

A környező világ megismerésének lehetőségei

A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése

A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei

Vallás

A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe

Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösti ünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban)

Személyes meggyőződés és hit jelentése

Az azonos hittel rendelkezők közössége

Értékek a vallási történetekben

A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótekingodás), az életünket vezérlő arany szabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd)

A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása

FOGALMAK

érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál

4. ÉVFOLYAM

Etika tantárgy alapórászáma

Heti: 1 óra

Éves óraszám: 36 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám
Éntudat – Önismeret	5
Család – Helyem a családban	5
Helyem az osztály közösségében	5
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	7
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	7
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	7
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzéseket, az alapérzéseken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;

felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit;

célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;

céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önismeret

Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önértékelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése

Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei

Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése

Önfegyelem gyakorlása

Érzelmek kezelése

Az alapérzéseken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása

Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készségének megismerése

Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelmszabályozási stratégiák kialakítása.

Célok és tervek

Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése

Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése

Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valóban elért eredmény összehasonlítása

Siker és kudarc értelmezése

A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják

Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása

Személyes példaképek kiválasztása

FOGALMAK

tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri a családi testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait

motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében;

saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat;

felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait

megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;

megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét;

felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz;

képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egészség-biztonság

A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása

Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben

A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása

A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei

Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz

Családok

Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével

Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása

Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése

Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában

Családi élet

Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban

A gyermekek és felnőttek feladatai

Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása

A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése

Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása

A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségszerűségének felismerése

FOGALMAK

együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában

megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;

felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;

mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;

különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;

megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;

rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;

társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kommunikáció

A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata

Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása

A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása

Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés

Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése

Az érvelés szabályainak megismerése

Kortárs kapcsolatok

Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása

A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása

Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei

A társak megismerésének módjai

Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei

Jogok, szabályok

Néhány alapvető gyermeki jog megismerése

A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai

Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségkérés lehetőségei

Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség

FOGALMAK

megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni,

érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;

ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról;

különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;

ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;

tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;

mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Teremtett értékek

A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei

Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben

Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival

A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban

Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja

Közösség

A társas szabályok értelme, célja, értelmezése

Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása

A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása

Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése

Az ünneplés közösségformáló ereje

A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái

A nehéz helyzetben lévők közös segítése

Jog és biztonság

A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai

A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben

A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai

FOGALMAK

hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.

felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; mindezekről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is;

fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetszennyezés

A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére

Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése

A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése

Környezetvédelem

A környezetvédelem főbb szempontjai

A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során

Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások

A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás

Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében

Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről

FOGALMAK

környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtet rend, természeti érték

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;

megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban;

megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket;

megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat

a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések a világról

A környező világ megismerésének lehetőségei

A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése

A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei

Vallás

A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe

Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösti ünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban)

Személyes meggyőződés és hit jelentése

Az azonos hittel rendelkezők közössége

Értékek a vallási történetekben

A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás), az életünket vezérlő arany szabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd)

A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása

FOGALMAK

érték, önzetlenség, mértéktelenség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

1-4. ÉVFOLYAM

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. A tantárgy technikátörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapi életbe.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak keretében elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszerezhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.

1–2. évfolyam

Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalkotás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megélik a sikert, büszkék legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.

Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

1. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Anyagok a környezetünkben	5
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15
Otthon – család – életmód	7
Jeles napok, ünnepek	5
Közlekedés	4
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése

Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során

Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése
Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során
Építő jellegű párbeszéd alkalmazása
Kézügyesség fejlesztése
Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag
Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk
Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

FOGALMAK

természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése
Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben
Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés
Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció
Levélnyomtatás módszerének megismerése: levélkép készítése
Magkép készítése
Kavicsfestés

Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;

alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;

saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;

értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése

A kreativitás erősítése

Együttműködés és véleményformálás támogatása
Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása
Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján
Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
Önálló ismeretszerzés támogatása

Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Képlékeny anyagok tulajdonságai

Tárgykészítés képlékeny anyagból

A papír tulajdonságainak csoportosítása

Papírmunkák:

hajtogatás, gyűrés, sodrás

tépés, nyírás

díszítés

bábkészítés

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A fonalak csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

hurkolás

fonás

csomózás

FOGALMAK

természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenységi, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékoság, újrahasznosítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel

Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás

Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból

Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése

Mézeskalács-készítés

Hagyományos mesterségek megismerése

Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk

Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrt és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése

Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással

Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése

Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása

Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése

Papírszövés

Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése

A fa darabolása, csiszolása, hegyezése

A hurkapálca töréspróbája

Marokkó készítése

Kép készítése hurkapálcából

Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése

Kunyhó készítése fonással

Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése

Mesterségek, műhelyek megismerése

Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?

Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármass fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés

TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;

ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során

A környezetátalakítás következményeinek értelmezése

A környezet- és egészségtudatosság megalapozása

Ok-okozati összefüggések értelmezése

Szokásrend kialakítása

A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása

Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Együttműködési képesség kialakítása és erősítése

Az önismeret fejlesztése

Lakásfajták csoportosítása

Lakástervek készítése

Lakásépítés építőelemekkel

Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz

Lakberendezés

Egészséges életmód

Egészséges táplálkozás

Étkezési szokások, terítés

Személyi higiénia, tisztálkodás

Öltözködési szabályok

Háztartási balesetek

Munkamegosztás

Napirend, házirend

Takarékoskodás

Környezetvédelem

FOGALMAK

lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Beszámolók lakóhelyünkről

Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták

A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük

Építőelemekkel házak építése

Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése

Különleges építmények tervezése

A szoba berendezése: bútorok készítése

Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás

Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása

Napirend készítése

Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód

Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok

Egyszerű ételkészítés

Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése

Tisztálkodási szokások: személyi higiéniahoz, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése

Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató

Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés

Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata

Növények a lakásban: növényápolás

Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Magyarságtudat erősítése

Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása

Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása

Tervek a családban

Esztétikai érzék fejlesztése

Közösen átélt élmények és érzések támogatása

Mikulás

Karácsony

Farsang

Március 15.

Húsvét

Anyák napja

FOGALMAK

jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló

Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása

Hímes tojás készítése

Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése

Témakör: Közlekedés

Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Saját felelősség felismerése a közlekedésben

Szabálykövető magatartás kialakítása

Balesetmentes közlekedés támogatása

Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése

Etikus magatartás értelmezése és kialakítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése

A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése

A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

FOGALMAK

gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék

Jelzések, táblák megfigyelése

Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése

Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése

Tömegközlekedési eszközök megismerése

Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása

2. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Anyagok a környezetünkben	5
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15
Otthon – család – életmód	7
Jeles napok, ünnepek	5
Közlekedés	4
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése

Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során

Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése

Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során

Építő jellegű párbeszéd alkalmazása

Kézügyesség fejlesztése

Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag

Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk

Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

FOGALMAK

természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése

Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben

Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés

Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció

Levélnyelés módszerének megismerése: levélkép készítése

Magkép készítése

Kavicsfestés

Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;

alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;

saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése

A kreativitás erősítése

Együttműködés és véleményformálás támogatása

Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása

Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése

Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján

Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése

Önálló ismeretszerzés támogatása

Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Képlékeny anyagok tulajdonságai

Tárgykészítés képlékeny anyagból

A papír tulajdonságainak csoportosítása

Papírmunkák:

hajtogatás, gyűrés, sodrás

tépés, nyírás

díszítés

bábkészítés

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A fonalak csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

hurkolás

fonás

csomózás

FOGALMAK

természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenységi, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel
Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás

Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból

Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése

Mézeskalács-készítés

Hagyományos mesterségek megismerése

Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk

Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése

Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással

Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése

Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása

Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával
bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése

Papírszövés

Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése

A fa darabolása, csiszolása, hegyezése

A hurkapálca töréspróbája

Marokkó készítése

Kép készítése hurkapálcából

Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése

Kunyhó készítése fonással

Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése

Mesterségek, műhelyek megismerése

Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?

Csomók és masni kötése, sodrás, bojt készítés, hármass fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés

TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a családelőadó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;

ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során

A környezetátalakítás következményeinek értelmezése

A környezet- és egészségtudatosság megalapozása

Ok-okozati összefüggések értelmezése

Szokásrend kialakítása

A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása

Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Együttműködési képesség kialakítása és erősítése

Az önismeret fejlesztése

Lakásfajták csoportosítása

Lakástervek készítése

Lakásépítés építőelemekkel

Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz

Lakberendezés

Egészséges életmód

Egészséges táplálkozás

Étkezési szokások, terítés

Személyi higiénia, tisztálkodás

Öltözködési szabályok

Háztartási balesetek

Munkamegosztás

Napirend, házirend

Takarékoskodás

Környezetvédelem

FOGALMAK

lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Beszámolók lakóhelyünkről

Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták

A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük

Építőelemekkel házak építése

Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése

Különleges építmények tervezése

A szoba berendezése: bútorok készítése

Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás

Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása

Napirend készítése

Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód

Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok

Egyszerű ételkészítés

Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése

Tisztálkodási szokások: személyi higiéniahoz, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése

Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató
Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés
Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Veszélyforrások:
gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata
Növények a lakásban: növényápolás
Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Magyarságtudat erősítése

Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása

Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása

Tervek a családban

Esztétikai érzék fejlesztése

Közösen átélt élmények és érzések támogatása

Mikulás

Karácsony

Farsang

Március 15.

Húsvét

Anyák napja

FOGALMAK

jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló

Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása

Hímes tojás készítése

Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése

Témakör: Közlekedés

Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Saját felelősség felismerése a közlekedésben

Szabálykövető magatartás kialakítása

Balesetmentes közlekedés támogatása

Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése

Etikus magatartás értelmezése és kialakítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése

A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése

A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

FOGALMAK

gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék

Jelzések, táblák megfigyelése

Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése

Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése

Tömegközlekedési eszközök megismerése

Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása

3–4. évfolyam

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első két évfolyamon tanári segítséggel szerzett információk birtokában a harmadik és negyedik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.

Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezeten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.

A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.

Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kézügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

3. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Anyagok a környezetünkben	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	16
Otthon – család – életmód	8

Jeles napok, ünnepek	5
Közlekedés	3
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Véleményalkotás erősítése;

A társakkal való közös tevékenység támogatása;

Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;

Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;

Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;

Kézügyesség fejlesztése;

Anyagvizsgálat;

Az anyagok tulajdonságai;

Az anyagok felhasználási lehetőségei.

FOGALMAK

anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;

Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;

Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;

Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;

A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;

A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése;

Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;

alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;

saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;

értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önálló tervezés és kivitelezés támogatása

A kreativitás erősítése

Munkafolyamatok algoritmizálása

Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése

Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése

Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése

A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése

Reális értékelési készség fejlesztése

Fejlesztő hatású véleményformálás

Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése

Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján

Tárgykészítés képlékeny anyagból

A papír tulajdonságai, felhasználhatósága

Papírmunkák:

egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat

ollóval egyenesen és körív mentén nyír

vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A textilek csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

szövés szövőkereten vagy madzagszövőn

cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével

gombvarrás

előöltés

díszítőöltés

FOGALMAK

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából

Mit miből készítünk, és miért?

Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból
A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása
Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással
Térbeli dekorációk papírból, papírcsík-ból
Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
Ajándék- és tároló dobozok készítése karcollással, hajlítással
Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból
Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással
A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
Képket, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel
A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint
Textilgyűjtemény készítése
Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések
Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó
Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással
A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;

ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása

Az önállóság fokozása

A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése

A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása

A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása

Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában

A munkamegosztás előnyeinek kihasználása

Reális értékelés kialakítása

A tolerancia és az empátia fejlesztése

Közösen alkotott szabályok betartása

Jó szándékú véleményformálás támogatása

Különböző kultúrák és a másság elfogadása

Szokásrend kialakítása

Házak, lakások, otthonok

Modellkészítés
Otthon a lakásban
Otthonunk tárgyai
Növényápolás
Egészséges tápanyagok
Változatos étkezés
Terítés, tálalás
Ételkészítés
Egészséges életmód, napirend
Öltözködés
Takarékoskodás
Munkamegosztás a családban
Háztartási balesetek
Környezetvédelem

FOGALMAK

ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
Lakópark készítése kisebb dobozokból
Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével
Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése
A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése
Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
Egyszerű ételek, italok készítése
Ünnepi asztal terítése
Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése
A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése
A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ünnepi szokások megőrzése
Kulturált ünneplés
Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése
Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése
Mikulás
Karácsony
Farsang
Március 15.

Húsvét

Anyák napja

FOGALMAK

népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból

Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése

A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése

TÉMAKÖR: Közlekedés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése

Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk

A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása

A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése

Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése

A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül

Az úttest részei; útburkolati jelek

Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken

Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák

FOGALMAK

úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból

Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan

Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

4. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Anyagok a környezetünkben	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	16
Otthon – család – életmód	8
Jeles napok, ünnepek	5
Közlekedés	3
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Véleményalkotás erősítése;

A társakkal való közös tevékenység támogatása;

Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;

Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;

Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;

Kézügyesség fejlesztése;

Anyagvizsgálat;

Az anyagok tulajdonságai;

Az anyagok felhasználási lehetőségei.

FOGALMAK

anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;

Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;

Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;

Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;

A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;

A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése;

Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;

alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;

saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;

értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önálló tervezés és kivitelezés támogatása

A kreativitás erősítése

Munkafolyamatok algoritmizálása

Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése

Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése

Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése

A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése

Reális értékelési készség fejlesztése

Fejlesztő hatású véleményformálás

Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése

Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján

Tárgykészítés képlékeny anyagból

A papír tulajdonságai, felhasználhatósága

Papírmunkák:

egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat

ollóval egyenesen és körív mentén nyír

vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A textilek csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

szövés szövőkereten vagy madzagszövőn

cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével

gombvarrás

előöltés

díszítőöltés

FOGALMAK

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából

Mit miből készítünk, és miért?

Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból

A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkcionak megfelelő alkalmazása

Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással

Térbeli dekorációk papírból, papírcsík-ból
Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
Ajándék- és tároló dobozok készítése karc-lással, hajlítással
Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból
Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással
A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel
A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint
Textilgyűjtemény készítése
Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések
Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó
Bábok, kabalafigurák, tőpárna készítése gombvarrással
A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;

ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása

Az önállóság fokozása

A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése

A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása

A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása

Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában

A munkamegosztás előnyeinek kihasználása

Reális értékelés kialakítása

A tolerancia és az empátia fejlesztése

Közösen alkotott szabályok betartása

Jó szándékú véleményformálás támogatása

Különböző kultúrák és a más-ság elfogadása

Szokásrend kialakítása

Házak, lakások, otthonok

Modellkészítés

Otthon a lakásban

Otthonunk tárgyai

Növényápolás
Egészséges tápanyagok
Változatos étkezés
Terítés, tálalás
Ételkészítés
Egészséges életmód, napirend
Öltözködés
Takarékoskodás
Munkamegosztás a családban
Háztartási balesetek
Környezetvédelem

FOGALMAK

ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
Lakópark készítése kisebb dobozokból
Lakásmmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével
Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése
A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése
Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
Egyszerű ételek, italok készítése
Ünnepi asztal terítése
Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése
A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése
A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ünnepi szokások megőrzése
Kulturált ünneplés
Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése
Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése
Mikulás
Karácsony
Farsang
Március 15.
Húsvét
Anyák napja
FOGALMAK

népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból

Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése

A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése

TÉMAKÖR: Közlekedés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése

Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk

A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása

A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése

Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése

A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül

Az úttest részei; útburkolati jelek

Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken

Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák

FOGALMAK

úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból

Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan

Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

VIZUÁLIS KULTÚRA

1-4. ÉVFOLYAM

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkéek legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyervehető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitális eszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrészt produktumként digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megerősítésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúrákövetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkéek legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

1–2. évfolyam

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömet, motiváltságot megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságait, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúrájuk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

1. évfolyam

Témakör neve	Óraszám
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	30
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	12
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

Témakör: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat

Óraszám: nem rendelhető hozzá, mert horizontálisan beépül a többi témakörbe.

Az első évfolyam fejlesztési folyamatát végigkísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz **óraszám nem rendelhető**, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalgotás).

A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.

Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.

Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.

Fogalmak

sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Óraszám: 30 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;

saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;

korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;

azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;

valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátssza, elmesél;

adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tábló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.

Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.

Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népelet.

Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.

Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.

Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.

Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.

Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.

Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.

Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975.

Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl., motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával).

Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, installáció, fotómanipuláció).

Elképzeltek és kitaláltak építmények tervezése (mesevár, palota).

Fogalmak

történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;

a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;

egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tábló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.

Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcátábla, házzsámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).

Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.

Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímernk, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címernk, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalakotás díszítményeként: huszárcsákó, pártá).

Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

A forma jellemző tulajdonságai: formaegyszerűsítés, lényegkiemelés. Mintaképzés formaegyszerűsítéssel. Rejtőzködő állatok (mimikri). Kompozíciós játék az állat jellé egyszerűsített körvonalával és felszíni mintájának léptékváltásával.

Fogalmak

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum,

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;

adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Régi magyar reklámok (pl. "Hurka Gyurka", "Ezt nem lehet megunni", "Bontott csirke", "Forgó morgó" stb.) megnézéséhez.

kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.

Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából. Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal. Feladatokhoz kapcsolódó kutatómunka az interneten.

Fogalmak

információ, mozgókép, könyv, televízió, film, rajzfilm, internet

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmmez;
időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti;
saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek “szinkronizálása”).

Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).

Mozgásillúziót keltő régi papírajátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).

Mozgássor, fázisrajzok készítése a mindennapi életből.

Fogalmak

animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

Témakör: Természeti és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.

A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terüldísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terüldísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat).

Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás).

Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.

Elképzel, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromlábú jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).

Dramatikus játék céljára újjáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, „rámás csizma”, „kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.

Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

Szerepjátékok a tervezett bábokkal. Mesélő bábok: hallott, olvasott és kitalált történetek előadása, használati tárgy tervezése. Adott formájú síklapokból „palota” építése csoportmunkában (a különböző méretű négyzetek, téglalapok, háromszögek, félkörök összeépítési variációi). Papírhengerekből konstruált létező és mesebeli állatfigurák. Egyszerűtárgyak készítése hagyományos technikákkal.

Fogalmak

funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).

A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.

A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.

Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

A különböző háztípusok jellegzetességei. A házak díszítése: színes, egyedi mintás homlokzat tervezése. A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek rajzolása, színezése. Egyszerű térképrajzolás.

Fogalmak

építészet, műemlék, műemlékvédelem

2. évfolyam

Témakör neve	Óraszám
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	30
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	12
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

Témakör: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat

Óraszám: nem rendelhető hozzá, mert horizontálisan beépül a többi témakörbe.

A második évfolyam fejlesztési folyamatát végigkísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz **óraszám nem rendelhető**, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalakítás).

A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.

Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.

Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.

Fogalmak

érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, tónus, mintázat, grafikai és plasztikai eljárás, sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem, kompozíció

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Óraszám: 30 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;

saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;

korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;

azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;

valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátssza, elmesél;

adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmezi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Elképzelte vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomtatás, kollázs, plasztika, makett, tábló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.

Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.

Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népelet.

Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.

Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.

Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.

Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.

Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.

Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.

Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitamint, 1966, Babfilm, 1975.

Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl., motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával).

Természeti formák megszemélyesítése vagy tárgyiasítása. Tervezés a forma kontúrával vagy egy részletével.

Hangulatok kifejezése vizuális eszközökkel (színekkel, vonalkarakterekkel).

Fogalmak

történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókérttya) és eszköz (pl. tábló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.

Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszám-tábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).

Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).

Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.

Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímér, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címér, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalakotás díszítményeként: huszárcsákó, pártá).

Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).

Tervezés: egy választott tantárgy emblémájának megtervezése. Monogram tervezése egyedi betűformákkal. Turistatérkép tanulmányozása: turistautak jelzései. Kincset rejtő titkos térkép tervezése egyedi jelzésekkel.

Fogalmak

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum,

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;

adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

valós vagy digitális játékményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Régi magyar reklámok (pl. "Hurka Gyurka", "Ezt nem lehet megenni", "Bontott csirke", "Forgó morgó" stb.) megnézéséhez.

kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.

Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).

Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

Személyesen átélt, elképzelt, a médiában látott és hallott esemény megbeszélése (tapasztalatok felhasználásával) megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal.

Fogalmak

információ, mozgókép, könyv, televízió, film, rajzfilm, internet, színház, mozi, újság, műsor képregény, videojáték

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;

adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;

időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;

saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása").

Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).

Mozgásillúziót keltő régi papírajátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").

Mozgássor, fázisrajzok, évszaknaplár, napirend készítése a mindennapi életből. Papírajáték készítése: pörgettyűmozi (állóképből mozgókép).

Fogalmak

animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.

A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terüldísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terüldísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomtat).

Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás).

Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.

Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromlűtű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).

Dramatikus játék céljára újjábáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.

Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

A gyermekszoba berendezése. A varázsszoba rejtélyei (fantasztikus terek tervezése), tenyérben zajló mese (a tenyérház lakói). A szerepek eljátszása kesztyűbábokkal. A

Ajándékok készítése ünnepi alkalmakra (karácsony, anyák napja).

Fogalmak

funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözk

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).

A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.

A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.

Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek rajzolása, színezése. Egyszerű makett készítése.

Fogalmak

építészet, műemlék, műemlékvédelem

3–4. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszbán is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolási, ábrázolási képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématorést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoporthoz alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.—A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik.

Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 3-4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanuló társaik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

3. évfolyam

Témakör neve	Óraszám
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	26
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	8
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	8
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	12
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Óraszám: 26 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
 élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
 korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
 rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
 saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
 saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
 képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;
 valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
 saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
 egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
 elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábokat, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
 saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátsza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
 azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
 időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
 adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmezi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronimus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.

Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.

Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése).

Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).

Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.

Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözk, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.

Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával

Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).

Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.

Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovác László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói.

Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).

Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)

Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).

Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

Fák a természetben és a művészetben (különös fák). Természeti formák látvány utáni ábrázolása (befoglaló forma, arányok, színek, takarás, előtér-háttér). Mesebeli fák. Jelképes fák a művészetben. Valós formák átírása (mintatervezés, mesefigurák, keverék-lények, fakéregből „fafa”-portrék tervezése.

Origami állatformák hajtogatása és a forma kiegészítése festéssel, rajzolással

Fogalmak

figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegyek, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu,

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;

egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;

pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;

adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;

saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát (alaprajz, térkép) készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.

Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.

Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.

A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.

Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.

Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tábló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

Különleges útvonalak és varázstérképek. Országzászlók megismerése (a zászlók jellemzői: egyszerű kompozíció, kevés szín), adott célnak megfelelő zászló tervezése.

Fogalmak

vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;

a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;

az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;

azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;

adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).

Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).

A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel). Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.

Fogalmak

média, reklám, televíziós műsортípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít; képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésétét;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével eleméz, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;

időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;

saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Régi magyar gyerekfilmek (pl. Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.

Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában

Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.

Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.

Történetek, mesék, népmesék (pl. Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

Animációs filmrészletek elemzése, a főhős jellemzése (a főhős kiemelésének képi eszközei, a nézőpontok és a képkivágás szerepe). A mozgás fázisai. Állókép – mozgókép. Hogyan készül az animációs film? Pörgettyűmozi készítése. Papírajáték: mozgó papíremler (kollázs).

Fogalmak

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elképzelte történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;

gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.

Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján "miskakancsó családjának" megjelenítése).

Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyökedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).

Tárgytervezés, tárgyalakítás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).

Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.

Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.

Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).

Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).

Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kisze hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

Ajándéktárgyak készítése.

Fogalmak

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzés minta

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábokat, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;

alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalakotás (pl. őszi: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalakotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).

Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében. Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.

Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.

Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.

Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekkel közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.

Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalakotás.

Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú „szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).

Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületgyűjtése stb.) megismerése.

Tananyag, témák: A környezetünkben található különböző külső, belső terek rajzolása, színezése. Egyszerű makett készítése. Vár rajzolása csoportmunkában.

Fogalmak

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

4. évfolyam

Témakör neve	Óraszám
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	12
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	4
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	6
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	6
Összes óraszám:	36

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;

rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlítja;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;

valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmeséli;

saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábokat, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

saját és mások érzelmeit, hangulatait segítségével megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátsza, vizuális eszközökkel megjeleníti;

azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;

időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítségével megjeleníti;

adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmezi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronimus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.

Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.

Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) .

Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).

Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.

Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözködés, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.

Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával

Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).

Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.

Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovác László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói.

Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).

Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)

Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).

Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

Természeti formák és élőlények képéből alkotott portré (kollázs, grafika).

Fogalmak

figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu,

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;

egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;

pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;

adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;

saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel. A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.

Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.

Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.

A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.

Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.

Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tábló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

Fogalmak

vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;

a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;

az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;

az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;

azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;

adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).

Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).

A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

Fogalmak

média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;

időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;

saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Régi magyar gyerekfilmek (pl. Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.

Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában

Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.

Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.

Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

Fogalmak

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elképzelte történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;

gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagytással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.

Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése).

Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyökedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).

Tárgytervezés, tárgyalakítás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).

Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.

Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.

Hulladékokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).

Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).

Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiszé hajítás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

Ajándéktárgyak készítése

Fogalmak

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzésminta

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza; elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábokat, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;

alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;

különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalakotás (pl. őszi: őszi termésleányok, termésbábok levelekből, tárgyalakotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).

Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.

Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.

Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.

Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.

Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekől közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.

Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalás.

Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú „szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).

Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadság-szobor, Budai vár épületgyűjtése stb.) megismerése.

Fogalmak

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

TESTNEVELÉS

1-4. ÉVFOLYAM

A testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a lehangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatási szakaszt végigkíséri. A szabadterén, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapképességek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőfelfejtésre készítsük, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékossága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akaratí készségeinek formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékelésük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet. A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarccal megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.

A lelkiertő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.

A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevésséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenségszintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrációképességük szétszórt, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.

A testnevelés fő célja mellett rész cél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarat tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

1–2. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1–2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömeztet mozgáson keresztül kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelm szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékoság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközzrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és- fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-
akarati erőfeszítéseit;
sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló
és tudatos végrehajtásához;
olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok
kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított
sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és
egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás
alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt –
mozgásanyagát;
családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mértén rendszeresen végez
testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
megismeri az életkorának megfelelő sportáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni
egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

Témakörök és óraszámok az 1. évfolyamra lebontva:

Témakör neve	óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15
Kúszások és mászások	15
Járások, futások	20
Szökdelések, ugrások	15
Dobások, ütések	20
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	15
Labdás gyakorlatok	25
Testnevelési és népi játékok	20
Küzdőfeladatok és -játékok	15
Foglalkozások alternatív környezetben	20
Összes óraszám:	180

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése

2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal

A biológiai helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése

Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)

Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók

Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése

Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése

Kúszó és mászó csapatjátékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában

Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával
Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, főkakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

TÉMAKÖR: Járások, futások

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;

a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal

Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)

Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra

A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái

Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal

Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással

Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett

Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből

Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal

Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK

járas, utánzó járas, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái

Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére

Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le

Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alapttechnikájának elsajátítása

Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

FOGALMAK

felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus

TÉMAKÖR: Dobások, ütések

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái

Könnnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben

Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben

Alsó dobás két kézzel társhoz

Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben

Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra

Könnnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre

Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

a támasz- és függés gyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése

A helyes testtartás tudatosítása

A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése

Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)

Egyszerű támaszugarások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása

Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel

Függésben alaplendület

Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélén)

Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása

Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban

Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások

Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal

Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása

Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása

A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással

Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba

Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)

Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival)
A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések

A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

FOGALMAK

mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkézes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;

játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;

játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása

Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játéktér felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése

Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása

A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása

A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása

Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása

A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkenyszer nélkül

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;

vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ismerkedés a bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal

Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával

Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása

A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során

A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

FOGALMAK

húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérítések, kézérítések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;

a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése

A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése

A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása

Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)

Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása

Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
Szabadtéri akadálypályák leküzdése
Természetben üzhető sportágak megismerése (síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem

Témakörök és óraszámok az 2. évfolyamra lebontva:

Témakör neve	óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15
Kúszások és mászások	15
Járások, futások	20
Szökdelések, ugrások	15
Dobások, ütések	20
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	15
Labdás gyakorlatok	25
Testnevelési és népi játékok	20
Küzdőfeladatok és -játékok	15
Foglalkozások alternatív környezetben	20
Összes óraszám:	180

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése

2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal

A biológiai helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése

Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)

Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók

Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése

Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése

Kúszó és mászó csapatjátékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában

Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával

Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, főkakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

TÉMAKÖR: Járások, futások

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;

a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal

Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)

Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra

A Kölyöklétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái

Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal

Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással

Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett

Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből

Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal

Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK

járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái

Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére

Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le

Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alapttechnikájának elsajátítása

Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába

Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra

Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba

Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

FOGALMAK

felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus

TÉMAKÖR: Dobások, ütések

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái

Könnnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben

Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben

Alsó dobás két kézzel társhoz

Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben

Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra

Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre

Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése

A helyes testtartás tudatosítása

A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése

Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)

Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása

Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel

Függésben alaplendület

Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélben)

Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása

Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban
Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások

Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal

Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása

Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása

A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással

Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba

Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)

Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejvel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival)

A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések

A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

FOGALMAK

mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;

játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása

Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékeret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése

Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása

A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása

A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása

Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása

A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkenyszer nélkül

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;

vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ismerkedés a bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal

Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával

Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása

A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során

A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

FOGALMAK

húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;

a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése

A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése

A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása

Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)

Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása

Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése

Szabadtéri akadálypályák leküzdése

Természetben üzhető sportágak megismerése (síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem.

3. évfolyam

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlélikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskezilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság.

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező úszásnem(ek) megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.

A 3. évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;

a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akaratát erőfeszítéseit;

a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;

olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;

különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;

a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;

felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;

ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;

tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;

a családi háttére és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait; megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

Témakörök és óraszámok a 3. évfolyamra lebontva:

Témakör neve	óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15
Kúszások és mászások	15
Járások, futások	20
Szökdelések, ugrások	15
Dobások, ütések	15
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18
Labdás gyakorlatok	25
Testnevelési és népi játékok	20
Küzdőfeladatok és -játékok	15
Foglalkozások alternatív környezetben	22
Összes óraszám:	180

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete

2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése

Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutatattás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása

Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával

Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken

A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése

Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal

Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken

Akadálypályák leküzdése

Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK

függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés

TÉMAKÖR: Járások, futások

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;

a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban

Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)

Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben

A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása

Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva

Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal

Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva

Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett

Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással

30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre

Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában

Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal

Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben

Folyamatos futások 6-8 percen keresztül

FOGALMAK: futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása

Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel

Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötlékhajtás közben

Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)

Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átgörgetve 8-10 ismétléssel

Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba

Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra

Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK

lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötlékhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám

TÉMAKÖR: Dobások, ütések

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatletika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak
Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel
Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra
A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben
Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra
Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra
Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése
Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása
Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása
Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK

egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése

A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása

Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében

A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása

Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével

Zsugorfejállás elsajátítása

Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan

Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása

Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása

Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal

Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszereken

Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül

Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével

Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon

Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal

Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötelen) elsajátítása fokozódó gyorsasággal

Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során

Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása

A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között

Az ízületi mozgékonyág képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK

tarkóállás, kézállás, zsugorfejjállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok

ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;

játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikus változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével

A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba

Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba

A labdaérzék fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása

A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)

Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikus változó mozgást végző célfelületre

Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)

FOGALMAK

belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése

A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása

A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában

A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimintő fogójátékok) által

Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása

A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszer bekapcsolásával

Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban

Célfelület nélküli emberfölnyes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

Célfelület nélküli emberfölnyes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása

Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben

A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása

Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával

Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK

ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben

ÓRASZÁM: 22 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;

a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezet tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása

A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása

A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás)

Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal

A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, sielés, korcsolyázás)

FOGALMAK

görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok

4. évfolyam

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlélikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskezilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság. A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező úszásnem(ek) megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.

A 4. évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;

a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarat-erőfeszítéseit;

a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;

olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;

különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;

a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;

felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;

ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;

tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;

a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;

megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

Témakörök és óraszámok a 4. évfolyamra lebontva:

Témakör neve	óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	14
Kúszások és mászások	14
Járások, futások	18
Szökdelések, ugrások	14
Dobások, ütések	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18
Labdás gyakorlatok	20
Testnevelési és népi játékok	15
Küzdőfeladatok és -játékok	15
Foglalkozások alternatív környezetben	22
Úszás	20
Összes óraszám:	180

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete

2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése

Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása

Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával

Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken

A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése

Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal

Különböző vízszintes tornaszereken, rézsütös felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken
Akadálypályák leküzdése

Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK

függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés

TÉMAKÖR: Járások, futások

ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;

a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban

Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)

Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben

A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása

Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva

Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal

Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva

Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett

Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással

30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre

Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában

Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal

Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben

Folyamatos futások 6-8 percen keresztül

FOGALMAK futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások

ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása

Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel

Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötékhajtás közben

Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)

Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel

Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba

Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra

Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK

lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötékhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám

TÉMAKÖR: Dobások, ütések

ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása

Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézről kézbe társnak

Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel

Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra

A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben

Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra

Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra

Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése

Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása

Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása

Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK

egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése

A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása

Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében

A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása

Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével

Zsugorfejállás elsajátítása

Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan

Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása

Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása

Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal

Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszereken

Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül

Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével

Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon

Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal

Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélén) elsajátítása fokozódó gyorsasággal

Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során

Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása

A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között

Az ízületi mozgékonyság képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK

tarkóállás, kézállás, zsugorfejállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikus változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével
A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba

Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba

A labdaérzék fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása

A labdás alapt technikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)

Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikus változó mozgást végző célfelületre

Kézzel (kosárárintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejfel történő pattintó érintések alapt technikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)

FOGALMAK

belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megját szása, alacsony és magas labdavezetés, kosárárintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;

játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;

játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

Dinamikus változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése

A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása

A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában

A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által

Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása

A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszer bekapcsolásával

Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban

Célfelület nélküli emberfölnyes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

Célfelület nélküli emberfölnyes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;

vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása

Az állásban és egyéb kiindulópályázatokban végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával

A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben

A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása

Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával

Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK

ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben

ÓRASZÁM: 22 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;

a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezet tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása

A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása

A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya)

Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal

A megtanult természetben üzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK

görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok

TÉMAKÖR: Úszás

ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;

aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása

A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése

A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése

Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül

Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton

A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai
(amennyiben az 1–2. osztályban tanult úszni)

Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása

A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése

Víz alatti úszások

Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK

felfekvés, csípőemelés, váltóverseny, levegővétel hátra fordulással, fejesugrás

